

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. II. De Sacrosancto sacrificio Missæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

ut prima non dependeat à secunda, licet secunda necessariò ad sui valorem supponat primam.

Hinc licet quis per secundam materiam, & formam, nempe per manuum impositionem, & verba, potestatem in Corpus Christi Mysticum non reciperet, si non supponeretur priùs adhibita prima materia, & forma, & recepta prima potestas in Corpus Christi physicum: validè quis primam potestatem reciperet in Corpus Christi physicum per primam materiam, & formam, etiam si postea non adhiberetur secunda materia, & forma, nec reciperetur secunda potestas in Corpus Christi mysticum.

Ratio est; quia per primam materiam, & formam completè confertur ordinato prima potestas in Corpus Christi physicum; unde ante manuum impositionem est verè Sacerdos, & validè in ipsa ordinatione consecrat. Tunc autem pro potestate ordinis in Corpus Christi mysticum esset in alia ordinatione tantum supplenda secunda materia, & forma.

Non sic in aliis ordinibus, in aliis namque una materia, & forma dependet ab alia, ut non possit ordo validè sine altera materia, & forma consistere.

183 Et propterea in Presbyteratu per primam materiam, & formam caracter imprimitur; per secundam verò vel novus caracter imprimitur, vel prior extenditur, & ampliat: *ut in num. 4.* quia duæ potestates ordinis distinctæ, & completæ recipiuntur: *v. num. 10.*

184 In casibus autem, in quibus esset reiteranda ordinatio sub conditione, posset reiteratio fieri quolibet anni tempore à quocumque Episcopo in oratorio privato, & abique cæteris cæremoniis, supplendo tantum id, in quo est dubium.

185 Sacerdotio inignitus debet sub materiali communicare, quia participare debet de suo sacrificio; hujusmodi autem participatio se communicandi non est pro initiatis ordinibus, sive minoribus, sive majoribus, sed solum consilium; hinc minores contenti solent post prandium.

186 De Ordine agunt Scotus *in 4. d. 2. qu. un. §. De tertio art. Mastrus disp. 1. q. 1. 2.* Leander *de Sacramen. 11. 6. Titul. tom. 2. pag. 72.* Joan. la Cruz *pag. 44. Fagnanus lib. 1. §. 3. Gobat tom. 1. et 2. de Spir. Sanct. de Sac. tract. 9. Merito, de Alloza ver. ordo, v. tom. 1. de Sac. tom. Minister.*

CAPUT II.

De Sacrosancto Sacrificio Missæ.

Quid sit Missa, & Eucharistia.

[MISSA]

187 **E**st Sacrificium incrementum consistens in consecratione panis, & vini, & consumptione: dicitur incrementum, quia eo non effunditur sanguis, sicut in ara Crucis; sed significatur sacrificium cælestis Crucis.

188 Sacrificium Missæ tres actiones principaliter importat. *Consecrationem, Oblationem, & Consumptionem*, licet essentialem consecrationem, & consumptionem constituant. Nomine oblationis venit oblatio, quæ est post consecrationem, quæ est oblatio sacrificii.

minimè, quæ sit ante, quæque dicitur oblatio materis.

Et incipit ab illis verbis: *Unde & memores usque ad Supplices* inclusivè.

189 Ejus minister est solus Sacerdos. Offerens per se primò, est Sacerdos in persona Christi, reliqui autem fideles per Sacerdotem.

EUCCHARISTIA

190 *Est Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini, ad spiritualem animæ refectiorem à Christo institutum.*

191 Licet quælibet species, imò quælibet pars speciei sit integrum Sacramentum, ita ut Sacramentum Eucharistiæ sub speciebus panis, & vini physicè, & materialiter specie differat; moraliter tamen, & in ratione Sacramenti est unum specie infima Sacramentum, ut potè ordinatum ad unum specie infima finem.

192 Consecratio sub utraque specie est de jure divino, ita ut, & si validè, illicitè tamen alteram tantùm speciem quis consecraret, etiam in gravi necessitate, v. gr. dandi moribundo viaticum.

193 Partes essentielles Eucharistiæ sunt materia, & forma, intentio verò solùm est conditio sine qua non.

MATERIA

194 Eucharistiæ duplex est, remota, & proxima: remota est substantia panis, & vini, quæ transit; proxima verò sunt species panis, & vini, quæ permanent.

De materia autem tantùm remota sermo instituitur.

195 Materia igitur pro valida consecratione debet esse moraliter, & sensibiliter præsens; non est autem necesse, ut percipiatur

in se, sed sufficit, si percipiatur in suo continente, nempe panis in pixide, etiam clausa, vinum in calice, etiam cooperto, & panis in canistro; unde non est opus, ut materia tangatur, aut videatur; idque est verum, quoties cooperimentum se habet per modum proximi continentis, secus, si talis habitudo ad materiam non habetur. Unde invalida est consecratio, si materia sit in Tabernaculo clausa, aut paries interponatur; tunc namque moraliter tollitur præsencia sufficiens ad verificanda pronomina demonstrativa (*hoc hic*) Idem est dicendum, si materia sit ad prospectum, sed valdè distans, ut si distet centum passibus; validè autem consecratur, si sit propinqua, quòd ex morali prudentum judicio pender. Henricus putat sufficere, si sit propinqua per viginti, aut triginta passus, de quo alii dubitant.

PANIS

196 Igitur pro valida consecratione corporis est solus panis usualis triticeus, panis scilicet ex farina triticea, & aqua naturali mixtus, & igne tostus; hinc non est apta materia panis ex hordeo, leguminibus, &c. vel aqua artificiali, v. gr. aqua refæcta, butiro, aut alio liquore confectus, aut tandem panis non coctus, vel coctus non per modum panis, sed frigus, vel elixus, quia hujusmodi panis non dicitur simpliciter panis, sed cum addito, hordeaceus, crudus, &c. nomine namque panis simpliciter secundum communem existimationem venit ex farina triticea, & aqua naturali mixtus, & igne tostus. Non sufficit confectus ex aqua maris; quia non est usualis.

197 Hostia, cui est admixtum hordeum, est valida materia consecrationis, si non sit tantum, ut sit mutata substantia panis triticeæ, sed triticum prædominetur.

198 Estò ad valorem Sacramenti sufficiat,

si huiusmodi panis triticus sit azimus, vel fermentatus ex præcepto autem, ut sub mortali in suis Ecclesiis Latini in azimo, & Græci in fermentato tenentur conficere, nec excusat necessitas, v. gr. dandi viaticum: v. tom. 1. de Sacram. de materia, & forma.

VINUM

199 Pro valida consecratione sanguinis debet esse solius vitis; hinc est ineptus omnis alius liquor, agresta, aut acetum: in musto autem valida est consecratio, sed illicita, quia est vinum impurum habens admixtas feces non consecrabiles. Non valet, si sit congelatum.

200 Vino consecrando est parum aquæ miscendum non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti, & sub mortali, quæ aqua non debet tertiam vini partem excedere alioquin reddet materiam dubiam, & proinde non consecrabilem.

FORMA

201 Consecrationis panis sunt hæc verba: *Hoc est enim Corpus meum*, ubi omnia sunt essentialia, præter particulam *enim*, quæ est solium de præcepto; unde ejus omissio est mortalis.

Verba consecrationis vini sunt: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni Testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, ubi omnia essentialia sunt quoad valorem. D. Thomas 3. par. quest. 68. art. 3.

202 Qui mutaret verba essentialia, ita ut variaretur significatio, non conficeret Sacramentum; si verò ita mutaret, ut significatio non variaretur, ut si diceret: *Hic est sanguis meus*, conficeret, sed peccat mortaliter.

203 Dubiæ sunt hæc formæ, 1. *Hic est*

Corpus meum, 2. *Eccce corpus meum*, 3. *Hic est caro mea*, 4. *Meum est hoc Corpus*, 5. *Hic Corpus est meum*, quia non significant convenientiam panis in Corpus Christi.

204 Verba proferri debent significabiliter formaliter in persona Christi, sive actualiter, sive recitative, & historicè, præter rationes diversas.

205 In rubricis habetur, quod si non cordetur celebrans se dixisse ea, que in consecratione communiter dicuntur, non turbetur; si verò ei constat, quod commiserit aliquid eorum, que sunt de necessitate Sacramenti, videlicet formam, seu partem formæ consecrationis, formam refumat, & cetera per ordinem prosequatur.

Si autem valde probabiliter dubitet, si quid essentialia omisit, formam refumat, si tacita conditione repetat; si tamen non est necessitate Sacramenti, non refumat, sed procedat ulterius. Ita ibi.

INTENTIO

206 *Quæ est voluntas aliquam gratiam per gratia cetera sunt, est quædam actualis, virtualis, habitualis, & interpretativa.*

207 Actualis est, quæ quis actu intendit quid facere; estque duplex, directa & reflexa. Directa est, quæ quis advertens, quæ faciat, volens illud agit, sed non advertens alium actum reflexum, se talem voluntatem habere. Reflexa est, quæ quis advertens, & volens quod agit, per aliam cognitionem advertit se advertere, & velle quod agit.

208 Virtualis, est intentio actualis præterita, non tractata, virtualiter permanens in aliquo quod remaneat in homine, & in fine, v. g. heri proposui ire Neapolim, hodie autem nihil cogitans inquiri media, & nunc intendo, in quo casu dicor habere intentionem virtuali.

virtualis, in quantum intentio actualis præterita in me reliquit quid unum, per quod moveor ad media applicanda, quæ ad finem fieri propositum, & nunc non cogitatum conducunt; & in proposito; si mandè in cella habeo intentionem actualem celebrandi, & conficiendi corpus, & sanguinem Christi, hinc nihil amplius de celebratione cogitans accedo ad sacrificium, & postquam ibi plures Sacerdotes celebraturos expectavi, adhuc nil cogitans celebros: dicor celebrare cum intentione virtuali, quatenus actio, & expectatio media est in virtute intentionis actualis præteritæ, ex vi cuius tandem virtualiter moveor ad celebrandum.

209 Habitualis est habitus, & usus ex præteritis intentionibus generatus, ut si quis ad celebrandum accederet nulla intentione præmissa, sed per simplicem usum.

210 Interpretativa quæ etiam indirecta dicitur est, quæ quis vult aliquid non in se, sed in causa, ut si quis sciens se in ebrietate esse solidum occidere homines, velit ebrietatem tunc homicidium sequens dicitur interpretativè, ac indirectè volitum, & intentum.

211 Ad validè, & licitè consecrandum sufficit intentio actualis, aut virtualis non sufficientem habitualis, aut interpretativa, quia consecratio fieri debet modo rationali, & humano, minime modo brutali; actio autem per intentionem habituales, aut interpretativam facta, non est in se libera, sed sic potest fieri ab amente, vel ebrio.

Intentio actualis est melior, sed non necessaria.

212 Pro intentione virtuali est attendendum, ut intentio actualis præterita non sit retrahata, aut mortaliter interrupta: non esset mortaliter interrupta, si habita priori intentione celebrandi, ad sacrificium pergens ab illa intentione distractus, & ob supervenien-

tem causam per breve spatium iter divergas; tunc enim præfata interruptio physica non censetur interruptio moralis; secus, si è conventu exires ad litigium perficiendum, & tunc utique rediens non diceris celebrare ex vi intentionis præteritæ virtualiter permanentis, sed fortè solum ex vi intentionis actualis directæ, & exercitæ, quam homines communiter in operationibus liberis solent habere.

213 Unde ad tollendos scrupulos est attendenda distinctio intentionis actualis directæ, & reflexæ; multi namque scrupulosi sæpè existimant intentionem actualem non habuisse, quia non habuerunt actualem reflexam, cum reverà actualem directam habuerint, quam quidem (ut dixi) communiter in nostris operationibus liberis habemus; dum enim liberè lego, habeo intentionem, & voluntatem legendi, esto alio actu reflexo huiusmodi intentionem, & voluntatem non agnoscam.

Hinc Tamburinus inquit, vix moraliter fieri posse, ut aliquando non adsit intentio actualis consecrando; quando enim Sacerdos in domo statuit Missam celebrare: quando in Missa dicit *Fiat sacrificium nostrum, ut placeat tibi: ut nobis corpus, & sanguis fiat dilectissimi Filii tui*: imò & quando actu consecrat, verba proferens, actionesque sacras exhibens, quid aliud facit, nisi saltem in actu exercito consecrationem intendere? Hæc ille.

DE MATERIA, SUPRA QUAM CADERE DEBET INTENTIO.

214 Sacerdos, si acceptis pluribus hostiis consecrandis, quando venit ad actum consecrationis, non advertit, nisi ad unam, quam habet in manu, & supra eam verba profert, omnes consecrat ratione intentionis virtualis.

215 Si habens intentionem limitatam consecrandi

secranda decem hostias, nec plures, nec pauciores, post consecrationem verò inventa fuisse undecim, aut novem, nullam consecravit, quia intentio fuit taxativa, & exclusiva numeri majoris, & minoris numero denatio.

216 Si habuit intentionem limitatam consecrandi decem, sed non exclusivam numeri minoris; tunc si inventa fuerint undecim, nulla erit consecrata; si verò novem, omnes erunt consecrate; ratio est, quia numerus novem includitur in numero denatio, non sic numerus undenarius.

217 Intendens unam partem, v. gr. mediam partem hostiæ non designatam consecrare, nil consecrat, quia in nil determinatè fertur intentio; si verò determinatè v. gr. mediam partem dexteram hostiæ consecrare intendat, sacrilegè, sed validè eam solam partem consecrat, quia est pars determinata.

219 Intentio autem prudentis, & docti Sacerdotis non debet esse limitata, sed esse debet ad omnem materiam sibi præsentem.

219 Hinc Sacerdos nesciens numerum hostiarum, imò putans esse decem, est postea invenerit undecim, aut novem, omnes consecravit, si habuit intentionem omnes præsentis consecrandi, ut de prudente Sacerdote præsumitur; quia (ait Tamb.) ignorantia, aut error intellectus non obstat intentioni practice volentis omnes præsentis, & sibi in conspectu cognitæ consecrare.

220 Hacratione, quando Sacerdos unam hostiam præparavit, à Sacrificiis verò, Sacerdote inscio, mutatur illa, & ponitur alia, aut quando putans se tenere unam hostiam, post consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, ritè, & validè eas consecravit, quia in his casibus alia hostia est in conspectu cognita, & proinde cadit sub prudenti intentione consecrandi totam materiam præsentem.

221 Secus autem est, si particula effectus ignota, uti esset, si Sacrificiis, inscio Sacerdote, posuisset supra corporale, & dicitur sacrata in particulam, & Sacerdos non ageret, eam non remanere consecratam, hoc probabilior sententia contra Dicitur, quia voluntas non fertur in proclis incognitas, unde intentio quantumvis præterita non tenditur ad formulam proclis ignotam.

222 Si per alicujus incuriam multæ formulæ consecrate cum non connotantur consecratur totus cumulus, cum intentione consecrandi illas, quæ consecrate non sunt, ut enim intentio determinatè fertur in materiam, non requiritur distincta ejusdem materiæ cognitio, sed sufficit conspectus, ut si in pixide plena formulis, cum omnes consecratur distinctè, vana esset consecratio, quæ est contra præxim fidelium.

DE PARTICULIS EXTRA CORPORALE.

223 Sacerdos celebratus habuit in sacrificiis intentionem consecrandi particulas, sed minister eius in pixide posita præalere, minime supra aram consecravit. Sacerdos autem consecravit hostiam præteritam absque ulla particularum mentione, prout, an fuerint consecrate?

Respondetur triplicè distinguendo. Vel enim primò pixis fuit posita supra aram, vel supra corporale, vel secundo, extra aram, vel supra corporale in cornu, vel demum tertio, supra corporale, sed extra aram, quæ materiam consecratam solet plus extendere, quam aram.

In primò casu, esse consecratas, censent ex 2. 18 idque est verum, etiam si Sacerdos non aperuerit pixidem, quando verò protulit, quoniam non est opus, ut videatur materia, sed sufficit, quòd sit præsentis, & demonstrabilis per pronomen hoc: ut est materia clausa in pixide, & qualis non est, si sit clausa

in tabernaculo, vel post parietem; & hac ratione à Sacerdote profertur verba non est necesse, ut videatur vinum.

In secundo casu, dico, eas particulas, non esse consecratas, quia consecrare extra aram, & corporale, est peccatum, estò valida sit consecratio; adeòque cum omnis Sacerdos per assumendum sit habere intentionem ritè, & sine peccato consecrandi, præsumitur noluisse in recentis situ consecrare.

In tertio casu, difficultas est, an consecrare hostias supra corporale, sed extra aram consecratam, vel e converso, sit peccatum? & quia communior sententia docet, esset peccatum, idèò dicendum est, hujusmodi particulas non esse consecratas.

Quia autem in secundo, & tertio casu, res est dubia, idèò hujusmodi particula non sunt abjiciendæ, sed ab eodem Sacerdote post sumptum calicem sumendæ, verò ab alio in alia Missa consecrandæ.

Si hujusmodi autem Sacerdos fuerit solitus particulas extra aram, & corporale positas consecrare, putans ex invicibili ignorantia id ritè fieri, tunc essent consecratæ; nam etiam si advertisset, consecrasset, & cum ex bona fide non adest peccatum, non habet locum recentis præsumptio.

214 Quia verò ara lapidea serpè est ligno circumdata, curare debet Sacerdos, ut major pars calicis, & patenæ sit supra lapidem: id tamen non est scrupulosè curandum. Similiter pixis particulas continens debet esse supra aram à latere, vel post calicem, non tantùm tempore consecrationis, verum etiam usque ad Sacerdotis communionem inclusivè, quoniam particula ad idem sacrificium pertinent & pròinde signa, & orationes supra eas, non debent omitti. Quod si statim post consecrationem Sacerdos, retenta hostia grandiori, pixidem intra tabernaculum in-

cludat, aut alio Sacerdoti in alio Altari communicaturo consignet, eum non peccare mortaliter docet Tamburin. imò nec venialiter, si ad sit necessitas communicandi populum, quia per hostiam grandem perfectè sacrificium consumatur.

225 Denùm si particula pro communicando populo Sacerdoti dentur post oblationem, imò ante præfationem, licitè eas consecrari posse (supleta oblatione mentali), docet Dian.

IN DUBIO HOSTIÆ CONSECRATÆ

226 **G**AVANTUSIUS Epitome pag. 126. habet *In casu dubio hostia consecrata quæ reperitur apud veneticum, seu sacrilegum, aut circa Altare, ubi proximè fuit celebratum, aut quando particula patenæ parti posteriori, ita fixè hæret, ut subeat suspicio, de consecratis in præcedenti Missa particulis eam unam esse posse, in his casibus nulla solemnitas est adhibenda luminarium, sed hujusmodi hostia adoranda erit sub conditione, reservanda, & sumenda in aliqua Missa ante calicis abluitionem; quòd si forte talis sit, ut nauseam pariat, servanda est decenter, donec corrumpantur species, & comburantur.*

DE GUTTIS VINI DISCONTIN.

227 **P**ROBABILIS est cum Suario contra Bonacinam, guttas existentes intra calicem discontinuas non esse consecratas, quia intentio legitima Sacerdotis fertur quidem ut vult Bonacina in materiam existentem in calice demonstrabilem per pronomina *hic*: sed in materiam continuam, non discontinuam.

228 Non peccat autem Sacerdos, si ante consecrationem prædictas guttas non abstergat; obligamur enim in his ministeriis nos genere humano, & non scrupuloso modo,

Tttt 3 adeòque

adeoque non est curanda metaphysica vini continuatio, sed continentia ejusdem in vase, cum animo consecrandi juxta intentionem Ecclesie.

Verum tamen est, post consecrationem has guttas non esse abstergendas, idque propter opinionem probabilem, quod sint consecrate; ut pote factis presentes, & demonstrabiles per pronomem *hic*.

DE PARTIBUS SACRIFICII MISSÆ

229 **M**issa dividitur in quatuor partes. Prima pertinet ad populi instructionem, & dispositionem ad sacrificium. Secunda ad materiam oblationem, & ad specialem ipsius Sacerdotis, & populi preparationem ad sacrificium. Tertia ad consecrationem, & consumationem, in qua parte sacrificium perficitur, offertur, & consumatur. Quarta ad gratiarum actionem. Prima pars incipit ab introitu usque ad offertorium. Secunda ab offertorio ad Canonem; tertia à Canone usque ad communionem: Canon autem incipit à *Te igitur* usque ad communionem inclusive: quarta demum pars à post-communionem usque ad finem.

DE EFFECTIBUS SACRIFICII MISSÆ

230 **E**ffectus sacrificii triplex est: videlicet meritorius, impetratorius, & satisfactorius. Meritorius, quia illi, qui offerunt, & pro quibus offertur, merentur gratia augmentum, aut auxilia ad actus virtutum. Impetratorius, quia iidem per Missam impetrant à Deo bona spiritualia, & temporalia. Satisfactorius, qui satisfaciunt pro pena temporali, in hac, aut in alia vita ipsorum peccatis debita.

Et quamvis dignitas operantis valde conferat ad hujusmodi fructus, hi tamen principaliter considerantur ex opere operato, qua-

tenus habentur ex virtute Christi, quod principalis in hoc sacrificio.

231 Certum tamen est, valorem Missæ non esse infinitum respectu unius peccatoris, ut una Missa uni applicata tollat omnem penam; hinc ritè plures applicantur pro eodem.

232 Difficultas autem est, an valor, seu fructus satisfactorius Missæ, qui habetur ex opere operato, sit infinitus respectu plurimum?

233 Prima sententia docet, esse infinitum extensive, ita ut una Missa applicata pluribus, tantum unicuique pro sit, ac si nulli alteri applicaretur. Cujus ratio est desumpta, penam, ex parte rei oblata, que est infinita, merito Christus, & secundo, ex parte principalis oblationis, qui est ipsemet Christus. Tenu, et praxi, & ritu Ecclesie, quo Sacerdos in oblatione vivorum, & mortuorum postulat pro nullo prescripto termino communionem ad hujus sacrificii fructum participandi. Ita Cajetanus, Vasquez, Pontius, & alii nonnulli.

Hinc stante hac sententia de valore in alio secundo infinito, asserit Marchinus, qui licet ob Decreta Sacre Congregationis non possit unica Missa satisfieri pluribus obligationibus justitiæ, possit tamen satisfieri in oblationibus justitiæ, seu ex stipendio, alteri venali titulo, qui non sit justitiæ, v. gr. charitatis liberalitatis, &c.

234 Secunda sententia docet, esse extensivum, limitatum, & determinatum per dispositionem sapientiæ Divinæ, & Christi institutionem, ita ut valor unius Missæ applicatæ pluribus, non æquè pro sit singulis, ut uni, si esset applicata una, sed distribuitur per partes inter illos; cujus ratio prædicta est, quia aliàs quilibet Sacerdos unica Missa posset satisfacere pluribus obligationibus.

in omnibus stipendiis acceptis, posset pro omnibus unica Missa satisfacere, quod est contra praxim Ecclesiæ, quia multæ singulares Missæ pro singularibus personis offeruntur. Nec Summi Pontifices contra hujusmodi per tot bullas tam rigorosè procederent. Ita Scotus quodlib. 20. Divus. Bonaventura, & alii, quorum ratio à priori est, quia oblatio hujus sacrificii non est meritoria, & satisfactoria, ut sit à Christo, cum Christus nunc non mereatur, nec satisfaciat; sed quatenus ex institutione Christi habet annexas satisfactiones præteritas ipsius Christi; congruum autem fuit, ut hæc annexio fieret modo finito, ut sæpius à Sacerdotibus frequentaretur; alioquin inutiliter Capellanæ in animarum commodum multiplicarentur, cum una Missa sufficeret pro omnibus vivis, atque defunctis.

FRUCTUS,

235 **S**eu valor Missæ tres habet partes, generalem, specialem, seu mediam & specialissimam.

Pars Generalis competit summo Pontifici, Episcopo, & omnibus fidelibus, ex instituto Ecclesiæ; & hæc pars fructus non diminuitur singularis ex consortio aliorum, quia dependet ex institutione Christi, & Ecclesiæ; unde non potest pro illa stipendium accipi. Pars specialis, seu media competit illi fidei, pro quo missa à Sacerdote applicatur; & hunc fructum medium esse finitum, superius diximus; huncque fructum medium Sacerdos applicat, quando Missam alicui ex stipendio, vel liberalitate applicat.

Pars specialissima fructus competit ipsi Sacerdoti, & dicitur fructus personalis, quem non posse alteri applicari, docet Mastrius cum multis contra Molpesium, & alios.

Potest. Exam. Ecclesiast. Tom. III.

236 Sacerdos non potest duplicatum stipendium accipere pro eadem Missa, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus sibi correspondentem; quia fructus specialissimus est fructus ex opere operato, & personalis, ex institutione Christi, adeoque inapplicabilis alteri; quod satis constat ex Decr. Alex. VII. & Urb. VIII. declarantium teneri ad restitutionem eum, qui unica Missa satisfacit pro duplici stipendio: *v. tom. 1. prop. 8. ab Alex. VII. damn. Scotus quodlib. 20. lit. B. & X.*

APPLICATIO

237 **S**eu intentio applicativa non est necesse, ut sit actualis, & virtualis ut in Sacramenti confectione, sed sufficit habituali hoc est voluntas præterita nondum retractata; ratio disparitatis est, quia applicatio sacrificii non est intentio faciendi talem actum, quæ proinde influere debet, & movere in actum, sed est donatio, & translatio fructus, qui percipitur ex tali actu; quæ quidem est valida, & efficax, quamdiu retractata non fuerit, & propterea sufficit, quòd sit habitualis; intentio autem conficiendi Sacramentum, seu consecrandi, est voluntas faciendi talem actum, quæ proinde debet influere, & movere in actum; adeoque actualiter, aut venialiter permanere usque ad actum.

238 Sacerdotis munus est sacrificium Missæ applicare, imò Sacerdotis applicationem valere contra applicationem, & præceptum superioris, docet probabilior sententia eum Scoto, Mastrio, Lugo, & innumeris aliis contra Dianam, & nonnullos asserentes, valere applicationem superioris contra Sacerdotis applicationem; ratio autem est, quia Sacerdos, & non Prælati est minister, & dispensator hujus sacrificii.

VVVVV

Verum

Verum tamen est, Sacerdotem contra præceptum superioris applicentem peccare contra obedientiam, imò etiam contra iustitiam, cum de fraudet intentionem ejus, qui dedit stipendium Prælato, à quo sustentatur.

239 Missa applicari potest, 1. Pro infideli nempe pro Turca, & Catechumeno, accepto integro stipendio, quia illi prodest quoad fructum impetrationis, licet non satisfactio- nis, ait Tamb. quòd Sacerdos ut persona privata possit applicare pro excommunicatis non toleratis, & pro illis sola mente orare; minime ut persona publica nomine Christi, & Ecclesie; quia Ecclesia eos solum privat suffragiis communibus, hoc est publicis, At negat Faber cum aliis. Pro toleratis verò an possit, ut persona publica: negat Bonnac. concedit de Lugo, 3. Accepto integro stipendio applicari potest pro existentibus in mortali; quia eis prodest quoad fructum impetrationis, ad quem solum præsumuntur habere consensum implicitum.

240 Missa nulli nec ante, nec ipsa consecratione applicata, non potest alicui postea applicari, quia fructus Missæ non suspenditur, sed causatur, quando Missa existit. Unde non potest pro Missa præterita stipendium accipi. Nec potest Missa applicari pro eo, qui primus est daturus stipendium; quia pro fructu satisfactionis requiritur indigentia actualis; nec fit absolutio pro pena jam non debita: & licet fructus impetrationis possit esse pro beneficio: & auxilio futuro, non proinde potest Sacerdos hunc fructum applicare pro eo, qui primus stipendium dederit; quia fideles præsumuntur in gratia, adeòque utrumque fructum præcipere velle. Applicatio tamen sub conditione jam impleta valet.

241 Missa, si non applicetur, vel applicetur

incapaci, fructus manet in thesauro Ecclesie, vel cedit ipsi Sacerdoti, vel illis, pro quibus tenetur specialiter offerre; quia ita interpretari intendit cenetur. Busem.

242 Missa de festo duplici celebrata foret obligatione, sive ex devotione in Altari perpetuò, aut ad tempus privilegio pro defunctis, suffragatur animabus eorum, ut si esset de Requiem, & juxta formam Privilegii, ex Decr. Clem. IX. die 23. Septembris 1669. *S. num. 244.*

QUÆRES

243 *An die defunctorum possit Sacerdos applicare Missam pro particulari defuncto?*
Affirmat Tamb. in *Met. cel. Missa* 3. in §. 1. *ut. 9.* quia onus non est impendendum, nisi clarè de eo constet. Constat tamen, quòd possit applicari pro omnibus, sed ad in non tenet.

Negat Fraxinellus, & Gavanius ex consuetudine universali Sacerdotum applicationem eo die pro omnibus, particularibus obligationibus postpositis, immò intentioni Ecclesie, quæ eo die præscribit in Missa orationem generalem; quæ consuetudo, & intentio est communiter recepta tamquam obligatoria, & prævalet intentioni particulari testatoris.

Ratio, quæ me movet, est; quia si talis consuetudo, & intentio Ecclesie non est obligatoria, Sacerdos eo die acceptum stipendium manuale à petente Missam pro particulari defuncto, non posset ex sua libertate applicare pro omnibus, sed peccaret mortaliter sic applicando; quod opinio opposita non concedet; cum dicat, Sacerdos tenetur obligari, sed posse applicare pro omnibus, particularibus obligationibus postpositis, si quæla probatur; quia non posset excusari

presumpta mente petentis, sicut excausatur Capellanus ex præsumpta mente fundatoris; nam qui de dit stipendium manuale, expressè petit Missam pro particulari defuncto, ut supponitur, ac proinde, si eo die non esset prohibita, sed permissa applicatio pro particulari defuncto, non satisfaceret applicando pro omnibus; sicut non satisfacit suæ obligationi Sacerdos, si die semiduplici, quo est permissa Missa de Requiem, dicat Missam de festo exposcenti Missam de Requiem.

Dicit ergo debet, quod in tantum satisfaciat, applicando Missam pro omnibus, in quantum eo die habetur præceptum in ipsa consuetudine, & intentione Ecclesiæ fundatum, prohibens applicationem pro uno, & obligans ad applicandum pro omnibus, quodque prævalet intentioni particulari petentis pro uno.

Sicut pari ratione obligatus ad dicendum Missam de Requiem, satisfacit in festo duplici, dicendo Missam de festo; quia ad est præceptum Alexand. VII. prohibens die duplici Missam de Requiem, & obligans ad satisfaciendum eo die per Missam de festo; quod non esset verum, si die duplici esset permissa, & non prohibita Missa de Requiem.

Quæ opinio est magis pia, non enim videtur denegandum hoc uno die anni cunctis Animabus factum Convivium.

Cæterum Innoc. XI. favere videtur opinioni affirmativæ.

Nam ad petitionem Regis Cath. pro Regnis eidem Regi Cath. subjectis, omnibus Christi fidelibus Confessis, & sacra Eucharistia refectis, qui à primis Vespers Commemorationis omnium Defunctorum usque ad occasum solis diei sequentis, propriam Parochialem Ecclesiam visitaverint, ibique moris est, oraverint, concessit perpetuam Indulgentiam plenariam, & remissionem omnium

peccatorum, quàm Indulgentiam applicare possint pro defunctis per modum suffragii.

Item idem Innoc. XI. concessit omnibus Sacerdotibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus cujuscumque ordinis, &c. eodem die Commemorationis, ut supra, in quocumque Altari celebrantibus, liberationem animæ, pro qua sacrificium offerent, ac si in Altari privilegiato celebrassent. Et hoc ex Diplomate Apost. die 30. Septemb. 1679. executoriato in hoc Regno. die 26. Octobris ejusdem anni.

Ubi Pontifex supponit, Missam applicari posse pro particulari defuncto.

DE QUALITATE MISSÆ.

244 **I**N festis duplicibus, & diebus Dominicis non possunt celebrari Missæ, private de Requiem, & Sacerdos obligatur ad dicendam Missam de Requiem, occurrente festo duplici, aut Dominico, non debet Missam differre, ne sic differat animæ suffragium, sed dicere debet de festo, applicando sacrificium animæ, ex Decr. præceptivo Alex. VII. die 5. August. 1662. Ratio ex Scoto quolib. 20. §. De tertio, est, quia Sacerdos non obligatur ad inconveniens, sed ejus obligatio debet intelligi secundum rationabilem consuetudinem Ecclesiarum, & secundum Rubricas generales. Non prohibentur autem Missæ solemnes aut anniversariæ de Requiem cum cantu, etiam si dies anniversaria incidat in festo ritus duplicis majoris, ex Decr. Alex. VII. 22. Janu. 1667. & Clem. IX. 67. ut sequitur.

CLEMENS PAPA NONUS.

„ CUM Felicit Record. Alexander Pa-
 „ pa VII. prædecessor noster dubia
 „ in diversis Mundi partibus, occasione De-
 „ creti Congregationis tunc existentium S. R.
 „ E. Cardinalium Sacris Ritibus præposito-
 „ rum, die 5. Augusti 1662. emanati, & ab
 „ ipso Alexandro Prædecessore approbati de
 „ non celebrandis Missis defunctorum in fe-
 „ stis ritus duplicis, exorta detrimere cupiens,
 „ aliud ejusdem Congreg. Decretum in una
 „ Novariensi die 22. Novemb. 1664. editum
 „ approbaverit, quo declaratum fuerat,
 „ Anniversaria, & Missas defunctorum cum
 „ cantu ex dispositione Testatorum quotan-
 „ nis recurrente ipsorum obitus die cele-
 „ brandas, tamen si dies obitus hujusmodi in
 „ festum ritus duplicis majoris incideret,
 „ non comprehendi in dicto primo Decreto.
 „ Ac ulterius, quod Altaria privilegiata pri-
 „ vilegio Apostolico pro animabus Fidelium
 „ defunctorum in perpetuum decorata, &
 „ in quibus proinde quotidie etiam in festis
 „ ritus duplicis celebrandæ essent Missæ de-
 „ functorum ex obligatione, declaravit
 „ per celebrationem Missarum de festo cur-
 „ renti satisfieri in junctis obligationibus, &
 „ indulgentias per ejusmodi privilegia Apo-
 „ stolica concessas, Animabus Fidelium
 „ defunctorum in Purgatorio existentibus
 „ suffragari, perinde ac si celebratæ fuisset
 „ Missæ defunctorum ad formam dicto-
 „ rum privilegiorum, & aliàs prout in
 „ ejusdem Alexandri Prædecessoris litteris de-
 „ super in simili forma Brevis die 22. Janua-
 „ rii 1667. expeditis, quarum tenore præsen-
 „ tibus pro plenè, & sufficienter expresso,
 „ & inserto haberi volumus, uberius con-
 „ tinetur.

„ Cumque (sicut ad aures nostras pervenit)
 „ etiam dabitur, utrum dictarum licen-
 „ rum dispositio, quoad altaria pariter spe-
 „ dem privilegiata, sed non in perpetuum
 „ nec pro omnibus hebdomadæ diebus, sed
 „ que, Missæ non ex obligatione, sed ex
 „ la fidelium devotione celebrantur, licen-
 „ habeat: Hinc est, quod nos dubitatum
 „ hujusmodi ex injuncta nobis certum
 „ storalis sollicitudinis munere discernen-
 „ riter, atque decidere cupientes, de in-
 „ nerabilium Fratrum nostrorum opinio-
 „ S. R. E. Cardinalium sacris Ritibus præ-
 „ positum, qui rem mature perpendit,
 „ consilio, declarationem à memorato Alexan-
 „ xandro Prædecessore, sicut præmittit
 „ editam, ad Altaria, ut præfertur, non
 „ perpetuum, sed ad septennium, sensu
 „ brevius, vel longius tempus, ac non in-
 „ nibus, sed aliquo, vel aliquibus tan-
 „ hebdomadæ diebus, nunc, & in futurum
 „ quandocumque privilegiata, auctoritate
 „ Apostolica tenore præsentium exten-
 „ mus.
 „ Et proinde, ut Missæ, que dicto
 „ festo currenti, in quo Missæ defunctorum
 „ celebrari non possent, sive ex obli-
 „ gatione, sive ex sola fidelium devotio-
 „ celebrabuntur, suffragentur, ita ut non
 „ Christi Fidelium, pro quibus celebratæ
 „ fuerint, Indulgentias per privilegia
 „ modi concessas consequantur in omnibus
 „ & per omnia, perinde ac si Missæ defunctorum
 „ ad formam eorumdem privilegiorum celebratæ
 „ fuerint, auctoritate, & in
 „ no prædictis concedimus, & indulgentias
 „ Decernentes, easdem præsentibus
 „ semper firmas, validas, & efficaces esse
 „ & fore, suosque plenarios, & integros
 „ effectus sortiri, & obtinere, ac illis
 „ quos spectat, & pro tempore spectantibus

in omnibus, & per omnia plenissimè suffragati, & ab eis respectivè inviolabiliter observari, &c. Datum Romæ die 25. Septembris 1669.

Ex eo fit, quòd in promissione etiam jurata, qua Sacerdos se obligat offerenti stipendium ad dicendas Missas votivas, aut de Requiem, includatur tacita conditio: *Salvo Ritui, & Rubricis.*

245 Sacerdos Ritus non Romani, si transeat per territorium, seu locum Ritus Romani, potest, tam quo ad Missam, quàm quo ad Officium, ei se conformare; quia potest peregrinus se accommodare legibus, & consuetudinibus loci; ad id tamen non tenetur, quia potest sui loci consuetudines sequi.

Idem dicitur de Sacerdote Ritus Romani, si transeat per territorium Ritus non Romani. Qui tamen, si in eo loco sit Ecclesia Ritus Romani, & in ea celebret, debet celebrare cum Missali Romano, quia est membrum talis ritus.

Si verò Sacerdos transeat per territorium ritus Romani, aut ibi commoretur, tunc si reperiat in Ecclesia non Ritus Romani, v. gr. in Ecclesia Carmelitana, & ibi non sit Missale Romanum, si aliqua necessitas non urgeat, debet à celebrando abstinere. Si autem id advertat post Missam inceptam, tunc ad vitandam admirationem expedit, ut prosequatur cum Missali non Romano. Tamb. lib. 2. cap. 5. §. 2. an. 14. in verb. *et. Mis.*

QUÆRES I.

246 An obliquè celebrare Missas D. Gregorius possit occurrente festo duplici, ne illas interrumpat, dicere Missam de Requiem?

Sciendum est, D. Greg. lib. 4. Dial. cap. 55. præcepisse Abbati Præioso, ut pro quodam defuncto Monaco curaret celebrari mis-

tas triginta, ut sequitur: *Vade ab hodierna die diebus triginta continuis, offerre pro eo sacrificium, stude, ut nullus omninò præmittatur dies, quo pro absolutione illius, hostia salutaris non offeratur.* Hinc fideles solent pro suis defunctis similes Missas curare. Quo præmissis.

Resp. non posse dicere Missam de Requiem, satisfacere tamen celebrando, & applicando Missam currentem pro defuncto Rodr. tom. 2. qu. 43. art. 10. Probatur 1. ex Decr. adductis Alex. VII. & Clem. IX. 2. Ex verbis D. Greg. quibus præcipit, ut offeratur pro defuncto sacrificium, minime ut dicatur Missa de requiem. Tamb. *et. lib. 2. c. 6. §. 7.* qui advertit has missas non esse prohibitas, sed solum quasdam alias pro vivis, & defunctis, quæ falso Divo Greg. imputantur.

Ex eisdem verbis liquet non requiri, quòd dicantur omnes 30. Missæ per eundem Sacerdotem, quia non dixit: *Vade offerre per te.*

Item per triduum majoris hebdomadæ non discontinuantur hujusmodi Missæ; quia ex pia consuetudine Ecclesiæ tres illi dies non sunt dies Missarum. Imò Rodr. *et. addit*, hujusmodi continuationem non adeò obligare, quin ob decentiam, honestatem, & reverentiam Sacramenti, aliquando præmitti possit.

QUÆRES II.

247 Quando licitè dici possit Missa votiva?

Respondeo, prohibitum esse regulariter Missas votivas dicere, aut pro defunctis, in diebus Dominicis, festis duplicibus, & infra octavas privilegiatas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, feria quarta Cinerum, in Majori Hebdomada, & in vigiliis Natalis Domini, ac Pentecostes, imò pro infra octavam Corporis Christi adest speciale Decr. S. C. R. 21. Junii 1670.

Dixi regulariter, quia ob graves causas licet celebrare Missas votivas in diebus Dominicis, & festis duplicibus, exceptis festis majoribus Paschatis, Ascensionis, & similibus. Graves causae sunt necessitas pluviae, belli aut cujuslibet mali communis, & quaelibet necessitas bonum commune respiciens. Hæc receduntur expositio Sanctissimi, tam in diebus bacchanalium, quam in oratione 40. horarum Salus Summi Pontificis, Episcopi, aut magni Principis periclitantis, Comitum Regularium, tam Generalia, quam Provincialia, & Gratiarum actiones pro gratia communi, quoniam spectant ad bonum commune, & sicut pro hujusmodi potest institui processio, ita & missa.

Qui caret Missa propria, non debet sacrificium omittere, sed potest recitare de communi, aut votivam.

QUÆRES III.

248 *Sacerdos luscus non valet recitare Missas currentes. An possit in festis duplicibus, Dominicis, inferis, & octavis privilegiatis ex devotione dicere Missam de requiem, aut votivam de Beatissima Virgine, quos facilliter recitare valet?*

Resp. posse aliquando, puta quater, aut sexies in anno, præsertim in privata, seu remota Capella, minime sæpè siue speciali dispensatione à S. R. C. obtinenda. Idque ratione epicheje, quia, stante Sacerdotis impotentia, non potest de Sanctæ Matris Ecclesiæ pietate præsumi, quod eum velit tanto privilegio, & auxilio spirituali, quanto ex sacrificio Sacerdoti provenit, omnino spoliare.

Mihi favet Tamb. cit. §. 1. n. 11. qui ait se permisisse Archiepiscopo Montis Regalis D. Joanni de Tortigliola ob infirmitatem diu pedibus stare non valenti, die Dominico Palma-

rum, & duobus aliis diebus in suo oratorio privato dicere Missam votivam de Passione, quæ est brevior currenti, in quibusdam de his. Eius ratio, quia devotio dat rationem ob causam, & Missa votiva de Passione congrua temporis.

QUÆRES IV.

249 *An saltem id possit sepe per Sacerdotem sicut pauper non habens nudo vivere, incipiat stipendia, & celebrare?*

Resp. necessitatem solum esse per se posse, ut id faciat aliquando per aliquas vias, quam si ob meram devotionem, consentiente ipso petente, minime, ut acciat semper, aut sæpè; necessitas enim, & pariter devotio solum dat causam petendi, facilius obtinendi dispensationem, non autem libertatem Rubricas generaliter propria autoritate pervertendi, ut ex similibus constat.

QUÆRES V.

250 *An peccat, qui sine causa in festis duplicibus Missam votivam, aut Requiem recitat?*

Port. v. *Missæ in addit.* 7. & Sacerdos nullum esse peccatum, si extra dictam obligationem, quam habet Sacerdos ad formandum Rubricis in recitando Officium in recitanda Missa.

Respondeo peccare, regulariter tamen non esse mortale, saltem in Missis permissis, sed veniale. Tamb. cit. n. 6. Bozac. &c. Non est mortale, quia in Rubricis non premitur. Est veniale, quia turbacionem, & inversionem boni ordinis causat, & obsequio de Missis de requiem, Alex. VII. cit. n. 244. districte præcipit dictam Rubricam variari, & transgressores tam Sacerdotes, quam

Regulares ab ordinariis pro modo culpæ puniri.

Dixi, regulariter; nam ex circumstantia gra-
nipoest esse mortale; tale erit, si id fiat ex
contemptu Rubricarum, ex animo inducen-
di novum Ritus; si fiat semper, tunc enim
præsumeretur contemptus, aut si in die Pa-
schatis quis celebraret de Requiem, quod ef-
set in injuriam solemnitatis.

Hinc die Paschatis, Natalis, & similis so-
lemnitatis, cantari non potest Missa de Re-
quiem, etiam præsentis defuncto; imò offi-
cium sepulture in sequentem diem transferri
debet. Tamb. ait, post Missam solemnem Sab-
bati Sancti dici posse Missam de Requiem de
die obitus, quia ex usu solemnitas festi est die
Paschatis, & ad summum etiam tempore
Missæ Sabbati. Anniversaria solemnia inci-
dencia in hujusmodi festis solemnioribus
transferri debent. Gav. par. 1. tit. 5. num. 2.
lit. X.

Dices mortale est notabiliter addere, vel
demere orationes Missæ, igitur.

Resp. Tamb. cit. n. 7. disparitatem esse, quia
id sapit mutationem Ritus; adeoque est mor-
tale, si non excuset parvitas materie; in varia-
tione autem Missæ non mutatur Ritus, sed re-
citur una Missa approbata pro alia appro-
bata.

QUÆRES VI.

251 *Quæ Rubricæ Missalis sint directivæ, &*
quæ præceptivæ?

Vetricelli tr. S. q. 5. n. 222 ait, cum Fagun-
dez, solas illas Rubricas Missalis esse præ-
ceptivas, & obligare ad mortale, quæ spe-
ctant ad essentialiam, aut quasi essentialiam Sacri-
ficii; cæteras verò esse consilia, & doctrinales
instructiones. Ar.

Resp. cum Marchino, quem sequitur Tam-
bur. cit. c. 8. §. 1. omnes Rubricas esse directi-
vas, quantum aliæ sint etiam præceptivæ, &
illæ sunt, quæ continent aliquid, quod vel est
aliis ex jure, aut legitima consuetudine sub

mortali præceptum; vel quod ipsæ Rubricæ
expressè sub mortali præcipiunt. In quibus
est respectivè attendenda gravitas, vel levitas
materie, ac inadvertentia.

Hinc ait (Tamb.) Rubricæ de jejunio, de
integritate Sacrificii de præmittenda confes-
sione, de loco celebrandi, de ara consecrata,
de vestimentis, & instrumentis sacris, de ma-
teria sacramenti, & similibus, sunt præcepti-
væ, quia vel à jure naturæ, vel Divino, vel Ec-
clesiastico, præcipiuntur. E contra Rubricæ de
orando ante, vel post Missam, de numero ora-
tionum, de servando officio primæ vel secun-
dæ classis, & similibus, sunt directivæ sine onere
peccati mortalis, quia à nullo jure præci-
piuntur. Harum autem transgressio mortalis
esset, si fieret animo inducendi novum Ritus,
vel cum scandalo, aut contemptu. Contem-
nere censetur, qui semper, aut ut plerumque
illas non servavit ille Gav. par. 3. in appendice
post tit. 10.

DE STIPENDIO

252 Stipendium non accipitur, ut pre-
tium fructus spiritualis Missæ, nec
ut pretium laboris intrinseci, qualis est ille,
sine quo Missa rite dici non potest, ut est la-
bor in induendis sacris vestibus, aut in reci-
tanda Missa longiori, quia sic committeretur
simonia; sed justè accipitur, vel ut pretium
sustentationis ipsius Sacerdotis, juxta illud:
*Qui Altari servit, de Altari & vivat. tom. 1.
de usura ver. octavo, ratione promissionis;* vel
ut pretium laboris intrinseci, qui suscipitur
propter circumstantias extrinsecas, ut est ob-
ligatio celebrandi in loco distant, tali tem-
pore, &c. vel dicendi Missam solemnem, seu
cantatam.

Imò pro hac posteriori, & similibus cir-
cumstantiis, justè exigere potest stipendium ma-
jus taxato.

Justum

Justum stipendium dicitur, quod est à lege, vel consuetudine in singulis respectivè Diocesisibus taxatum. Panormi est trium carolienorum.

253 Tamb. tenet te posse accipere duplex stipendium: 1. cum De Lugo, unum pro presentia, alterum pro applicatione, si tibi constet petentem solum velle presentiam, & à conversos, quia stipendium pro presentia accipitur pro labore extrinseco, pro tali loco, aut tempore, quo Missa sumitur celebranda: 2. Ratione diei festi, quia tunc unum accipis pro applicatione, alterum pro officii cura, quia die festo magis exposcitur, quam in feriato, quatenus tunc majorem populi commoditatem, & majus decus Ecclesie ac ejus Rectoribus cōfert: cui omninò contradicunt Diana: 3. cum Lezana, pro Missa cantata, etiam triplicatum stipendium juxta mensuram laboris, aut te accipere posse ratione officii cura, & laboris extrinseci. 4. Te posse accipere unum stipendium pro fructu impetrationis quem applices Petro ad aliquod beneficium obtinendam, alterum pro fructu satisfactiōnis, quem applices Paulo pro poena debita peccatis illius, si Petrus, & Paulus expressè consentiant se velle solum unum fructum ex illis: quia ex una parte hi fructus sunt separabiles, & ex alia volenti, & consentienti nulla fit injuria. Si vero id non explicant, aut ex aliqua circumstantia non colligatur, tunc docet juxta Sacra Congreg. decreta te non posse, nisi unum stipendium accipere, quia utrumq; fructum acquirere volunt: ita ille.

254 Sacerdos non potest satisfacere per alium, collato minori stipendio, nisi alius sacerdos gratis, & liberè partem illam cedat: v. tom. 1. prop. 9. & 10. ab Alex. VII. damn. Unde si elemosyna excedat consuetum stipendium, non potest excessum sibi retinere, ex decl. S. C. in Decr. de Celebr. Miss. ad nonum; nam id esset avaritiæ, & mercaturæ genus,

tam sacro ministerio indignum. Hoc autem Decr. solum habet locum in collatione elemosynæ, quæ est parum legitimum, seu onus Missarum, minime in collatione in titulum Capellanie, seu beneficii tunc enim [ut eadem S. Congr. declarat octavum] potest Rector Missam alteri committere, dando justum stipendium, cetero pro se excessus, qui in Capellania, & beneficio solet elemosyna superabundans assignari ob alios titulos, & alia onera, aliaque servitii Ecclesie, & in Capellani stipendium: v. n. 276.

Tamb. ait: te posse retinere excessum, si constet, esse datum ob pecularem te quædam ad tuam personam, quia es amicus, & cognatus benefactor, &c. quia tunc elemosyna non fit pro Missa, de quo casu Sac. Cong. loquitur, sed ob alium titulum.

255 Præterea non prohibetur, quædam sacerdos, qui v. gr. recipit viginti scilicet viginti Missas, celebret ipse has Missas, remittendo totam elemosynam pinguem, & committat alteri Sacerdoti alias viginti, ad quæ antea erat obligatus ex justo stipendio, dando idem justum stipendium, nisi sit expressè obligatus ad celebrandum eas per se ipsum, & non per alium.

Item S. C. ad septimum declarat, qui possit administrator Ecclesie erogatum potestatem justum stipendium retinere pro expensis cellariis ad Missas, dummodo Ecclesia non habeat redditus ad id sufficientes, Panormi retineri solent gratia quinque pro Missa.

256 Sacerdos, qui bona fide acceptis stipendiis unica Missa satisfacit obligationem trium Missarum, & postea devenit in certam fidem, cognoscens suam opinionem esse damnatam per Decr. Urb. VIII. & S. Congreg. tenetur Missas reficere, aut stipendia restituere.

re ex re accepta, dummodo possit, quia ad impossibile nemo tenetur. Quod etiam in simili de Missis advertit Scotus quod. 20. lit. T. v. num. 236.

257 Sacerdos recepit stipendium pro decem Missis charta involutum, putans esse justum stipendium, postea tamen invenit non esse justum. An possit numerum Missarum minuere ad ratam juxta consuetum, & justum stipendium? Respon. posse, monito illo, qui Missas petijt, ne anime suffragiis priventur. vel etiam non monito, si ex justa causa non potest; imò potest exigere in judicio supplementum. Dian. par. 10. tr. 16. ref. 71. Donatus tom. 4. tr. 7. quæst. 46. & 47. quia decreta obligantia Sacerdotem ad dicendum tot Missas, quot ad rationem attributa elemosyna prescripserint: supponunt in Sacerdote acceptante scientiam tenuitatis stipendii, ut patet per illa verba. Sacerdotes accipientes stipendia minus congruo, & ex leg. Qui autem, §. Edictum, ff. in fraudem creditorum. l. Ignorantes fraudem non debent in damno esse.

258 Monasterium, si postquam celebravit centum v. gr. Missas ab hærede, vel alio sub credito sibi commissas, pro recuperando stipendio aliquas expensas fecerit; tunc si postea debitor dato stipendio alias centum missas committeret, posset damnum sibi illatum compensare, minuendo numerum Missarum, juxta ratam expensarum. Peyr. tom. 3. c. 1. n. 27. alias cum suis stipendiis militaret. Idem asserit Bord. ref. 11. 4. n. 114. si Monasterium expensas fecerit pro recuperando ab hæredibus annuo censu; quia census ille datur pro sustentatione Sacerdotis, non pro litigando; & Monasterium se obligavit ad Missas sub determinato censu, non sub minori, ac proinde potest se indemnem servare.

Non obstat, quòd Missarum diminutio sit reservata Papæ; quia id est verum de dimi-

Potesi Exam. Ecclesiast. Tom. II.

nutione, quæ fit per dispensationem, minime, quæ fit per justam compensationem; illa quidem fieri debet auctoritate Superioris, qui in casu est solus Papa, ad quem spectat reductio; ad hanc sufficit in justitia ejus, contra quem fit compensatio. Injustitia enim, seu justitia commutativa læsa duos effectus essentialiter parit, unum in agente, & est onus restitutionis, alterum in patiente, & est jus compensationis, quando damnum sibi illatum, alia via sine notabili suo incommodo recuperare non potest; & Pontifices per tot Decreta Sacerdotes urgendo, volunt eos, dampnabili lucro despecto, sancto zelo, ac splendore munire, minime sua justitia exphare, ac laicis peiores reddere; quoniam teste Bernardo: *Quamvis non liceat Sacerdoti, ut de Altari luxurietur, licet, ut de Altari vivas: v. tom. 1. de furto, ver. Compensatio, & de prescriptione ver. contra onus Missarum.*

Monasterium, pereunte totaliter censu sine sua culpa, non tenetur ad Missas. Donatus. quæst. 60. quia Monasterium obligatur ad Missas propter stipendium. Tum quia pereunte fructu beneficii, cessat obligatio ad officium.

259 Difficultas est, si census pro Missis legatus non perierit, sed sit diminutus.

Diminutio autem dupliciter contingere potest, 1. intrinsicè, quatenus fructus capitalium sunt diminuti in se, vel ex circumstantiis temporum; vel quia domus, v. gr. est deteriorata, & ideo minus locatur, 2. extrinsicè, quatenus, licet fructus sint iidem, stipendium tamen ex lege, & consuetudine est auctum. Casu sic expolito

Donatus tom. 4. tr. 7. quæst. 59. & 62. negat, posse Monasterium pro rata minuere Missas in primo casu, concedit in secundo; quia in secundo habetur præsumpta mens testatoris, qui cum in principio Missam legaverit sub

Xxxxx

sub

sub iusto stipendio tunc currente, noluit Sacerdotem gravare, sed habuit respectum ad stipendium congruum, & consequenter præsumitur, quod si stipendium tunc fuisset majus, majus legasset; adeoque, quod consenserit in diminutionem; & è contra præsumitur, quod alioquin Monasterium non consensisset in numerum Missarum.

Tambur. negat in utroque casu ob Decr. Sac. Congreg. quia facta hac petitione: *Quid si legatum sit adeo tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, Sc. Sac. Cōgreg. respondit:*

Ad primum, & si legatum sit adeo tenue, nihilominus pro dicta reductione oneris, ut supra impositi ab eis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adendum, Sc. Et hac ratio Donati pro primo casu. Item facta hac alia petitione: Tertio. An cum Ordinarius prescripserit elemosinam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente prescriptas celebrare? Respondit eadem S. Congr. Ad tertium teneri.

Bord. ref. 25. qu. 26. n. 37. A versa, Franc. Lugo, & Thomas Hurt. affirmant, posse in utroque casu. 1. Ratione Donati, qui utuntur pro utroque casu. 2. Quia sicut se habet totum ad totum, ita pars ad partem; adeoque si pereunte toto censu, cessat obligatio in toto, ita cessat in parte, si fiat diminutio census. 3. Quia contractus inter testatorem, & Monasterium est contractus justitiæ, quo ille tenetur ad stipendium, hoc ad Missas; unde sicut in aliis contractibus debitor servatur indemnus, ut patet in contractu locationis, in quo non tenetur conductor ad integram pensionem agri, quando ob grandines, alluvionem, aut similes casus fortuitos prædia conductæ remanent sterilia; ita nec in casu Sacerdos ad omnes Missas, sed potest minuere pro rata.

Ad Decreta Sac. C. respondet, ea hospitali stipendio tenui scienter accepto, & parte de stipendio in congruo scienter accepto post congruam taxam ab Ordinatione factam, quia stante Sacerdotis expresso consensu la ei fit injuria; minime de stipendio ad iustum, & congruo, facto postea in congruo intrinsecè, aut extrinsecè, ut supra. Et accurrunt præfati Doctores, quos subsecutus tulisse.

260 Si testator non prescripserit numerum hæres non potest illum ad sui libertatem præscribere, sed juxta solitam taxam, ex Decr. S. C. Ad quartum.

QUÆRES I.

261 Sacerdos obligatus quantis ex stipendio ad celebrandum, accipiatur stipendium ob Missam, an possit necesse est, ut que satisfacere, celebrando in alio prescripto, aut cum medalia, vel calculo prescripto, applicando unum fructum Missæ, cum Indulgentiam Plenariam.

BOrd. ref. 25. quæst. 9. & 17. tenet, excepto care contra fidelitatem, non exco-stitiam, ac proinde non teneri ad restitutionem; quia per solam Indulgentiam servat principalis intento petentis, quod est liberari à penis Purgatorii (quodque supplicare posse in casu) in id melius, quis Indulgentiam plenariam magis valet pro Defunctis, quam actus Missæ.

Resp. eum non posse, sed peccare mortaliter, & teneri ad restitutionem. Dicitur per 10. tract. 16. ref. 70. & Tambur. cuius ratio est, quia vel offerens stipendium petit etiam Indulgentiam, vel non; si primum, ex conventionione debes unà cum Missa Indulgentiam; secundum, non potes mercedem accipere non conventa. Tum quia hæc est veritas

negotio, à qua multum abhorrent Summi Pontifices ut ex verbis Doct. Urb. VIII. *Volens omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere, prohibet, &c.*

Tum quia pro Indulgentia Altaris privilegiati, est alia specialis ratio; nam hæc regulariter non conceditur, nisi illi animæ, pro qua fructus Missæ applicatur; unde non potest uni applicari fructus Missæ, alteri Indulgentiæ Altaris; talis est Indulgentia Plenaria in concessione Altaris privilegiati Capellæ S. M. de Guadalupe nationis Castellane existens in nostra Ecclesia S. Mariæ Angelorum Panormi, data Romæ 3. Augusti 1695. ab Innoc. XII. Summo Pontifice.

QUÆRES II.

162. *An Regulares teneantur ad Missam Conventualem, & an quando eam dicunt possint applicare pro particulari accepto stipendio?*
 Donatus tom. 4. tr. 7. q. 102. & 103. vult, teneri sub mortali ad Missam Conventualem, eamque debere applicare pro benefactoribus, non pro pitantia. Probat ex cap. *Com creatura, de celebrat. Missæ* & ex Clem. *gravi de celebr. Missæ* in 6.

Diana par. 3. tr. 2. ref. 8. tr. 3. ref. 12. par. 5. tr. 3. ref. 51. & Vercicelli tract. 8. quest. 30. defendunt, eos non teneri ad Missam Conventualem, eamque posse applicare pro particulari accepto stipendio, quia Ecclesiæ Regularium non sunt Collegiatae; hinc in allato cap. Clem. ab iis fecernuntur, 2. quia nulla lex id prohibet, nec adest ratio in contrarium; nam primus textus loquitur de Clericis, in odiosis autem nomine Clericorum non veniunt Regulares; secundus expressè loquitur de horis debitis, horis de votè psallendis.

QUÆRES III.

263. *An Sacerdos, qui ut celebret, cogitur emere sacras vestes, candelas, &c. possit licite stipendia Missæ augere.*

Alsum proponit Leander tr. 8. de Sacr. Missa disp. 4. q. 13. Qui respondet cum Philiberto, posse; quia aliàs esset pejoris conditionis illis Sacerdotibus, qui nihil infirmunt, nisi laborem celebrandi. Et quia detrahitis detrahendis, minima merces prefato Sacerdoti relinquere. Et nemo tenetur propriis stipendiis militare.

DECRETA S. CONGR. CONG. URB. VIII.

De Celebratione Missarum edita 21. Junii 1625.

264. 1. **C**UM sæpè contingat, &c. *Es infra.* Ac primò districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diocesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, aut aliàs quomodo-cumque, reducant onera Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apostolicam Sedem recurratur, que re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur: Alioquin deductiones, moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

2. Deindè, ubi pro pluribus Missis etiam ejusdem qualitatis celebrandis, plura stipendia quantumcumq; incongrua & exigu

Xxxxx 2

„gna, sive ab una, sive à pluribus per-
 „nis collata fuerunt, aut conferuntur in
 „futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capi-
 „tulis, Collegiis, Hospitalibus, Societati-
 „bus, Monasteriis, Conventibus, Congre-
 „gationibus, Domibus ac locis piis qui-
 „busque, tam secularibus, quam Regulari-
 „bus, Sacra Congregatio sub obtestatio-
 „ne divini Iudicii mandat, ac præcipit, ut
 „absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad
 „rationem attributa eleemosynæ præscri-
 „ptæ fuerint, ita ut alioquin si, ad quos
 „pertinent, suæ obligationi non satisfaciant,
 „quinimò graviter peccent, & ad restitutio-
 „nem teneantur.

„ 3. Id verò ut deinceps observetur exa-
 „ctius, Sacra Congregatio, eadem autho-
 „ritate revocat privilegia, & indulta om-
 „nia quibusvis personis, Ecclesiis, ac locis
 „piis, tam secularibus, quam Regularibus
 „cujuscumque Ordinis, Congregationis, &
 „Instituti, quamcumque ob causam concessa
 „sunt quibus indulgetur, ut certarum Missæ
 „rum, aut Anniversariorum celebratione,
 „aut aliquibus collectis, seu orationibus,
 „plurium Missarum oneribus in futurum sus-
 „cipiendis satisfiat.

„ 4. Ac similiter omne damnabile lucrum
 „ab Ecclesia removere volens, prohibet Sa-
 „cerdoti, qui Missam suscipit celebrandam
 „cum certe eleemosyna, ne eandem Missam
 „alteri, parte ejusdem eleemosynæ si-
 „bi retenta, celebrandum committat.

„ 5. Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus
 „onera Missarum in perpetuum imposita
 „sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplen-
 „dis, eò tepidiores, ac legniores reddan-
 „tur, quòd onera hujusmodi, cum nulla
 „aut parva sint utilitate conjuncta; statuit,
 „atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mo-
 „bilia Ecclesiis, Hospitalibus, Congrega-

„tionibus, Monasteriis, Conventibus, ab
 „eis omnibus, tam secularibus, quam Re-
 „gularibus, atque illorum personis in-
 „rum simpliciter acquirenda cum onere
 „petio Missarum celebrandi unquam, al-
 „quos pertinent, sub pena interdictionis
 „gressu Ecclesiæ ipso facto incurrendi
 „realis acquisitionis, statim deponenda
 „penes eadem Sacram, vel personam
 „& facultatibus idoneam, ad effectum illi
 „seu illorum pretium quamprimum ven-
 „dendi in bonis immobilibus fructifera
 „cum expressa, & individua mentione
 „ris, quod illis annexum reperitur, ac lo-
 „dem bona immobilia auctoritate Aposto-
 „lica deinceps alienari contingit, omnia
 „dem pretium sub eadem pena, in loco
 „deponi, atque in aliis bonis fructiferis
 „dem fructiferis, cum ejus oneris repeti-
 „ne, atque annexione, converti debeat.

„ 6. Ad hæc Sacra Congregatio, quibus-
 „vis Capitulis, Collegiis, Societatibus,
 „& Congregationibus, nec non omnibus
 „& singulis Ecclesiis, ac personis
 „rum, tam secularium, quam Regularium
 „Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet,
 „distinctè prohibet, ne in posterum onera
 „perpetua suscipiant Missarum celebra-
 „rum, & saculares quidem sine Episcopi,
 „vel ejus Generalis Vicarii, Regularis
 „sine Generalis, vel Provincialis consensu,
 „& licentia in scriptis, & gratis, concessa
 „da; alioquin secularis, qui hujus privi-
 „legii transgressor extiterit, ab ingressu
 „Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regu-
 „ris verò, pena privationis omnium offi-
 „ciorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetua
 „inhabilitatis ad alia decetero obtinenda,
 „vocis que activæ, & passivæ, absque alia
 „claratione incurra.

„ 7. Eleemosynas verò manuales, &
 „quotidianas

DUBIA SUPER PRÆMISSIS
DECRETIS SACRÆ CON-
GREGATIONI PRO-
POSITA.

quotidianas pro Missis celebrandis ita de-
mum eadem accipere possint, si oneribus
antea impositis ita satisfecerint, ut nova
quoque onera suscipere valeant; alioquin
omnino abstineant ab hujusmodi eleemo-
synis, etiam spontè oblati, in futurum re-
cipiendis, & capfulas auferant ab Ecclesiis
cum inscriptione illa, *Eleemosyna pro Missis*,
vel alia simili, sub eisdem pœnis ipso fa-
cto incurtendis, ne fideles hac ratione fru-
strentur.

8. Episcopus verò, seu ejus Vicarius, aut
Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia
pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in
singulis casibus diligenter inquirent de sin-
gulis Missarum celebrandarum obligatio-
nibus, cuique Ecclesie, Monasterio, aut lo-
co pio incumbentibus, nec antea assensum
hujusmodi, aut licentiam præbeant, quàm
eis legitime constiterit, illius Sacerdotes,
tam novo oneri suscipiendo, quàm antiquis
jam susceptis satisfacere posse, præci-
puaque rationem habeant, ut redditus, qui
Ecclesiis, aut locis piis relinquuntur, omni-
no respondeant oneribus adjunctis, secun-
dum morem cujusque Civitatis, vel Provin-
ciae; intelligantque, si in re tanti momenti
desides, aut negligentes fuerint, in novissi-
mo die se hujus prætermissi muneris ratio-
nem esse reddituros, &c.

9. Postremo Superiores existentes intra
fines Italiae, & Insularum adjacentium,
computent in primò congregando Capi-
tulo redditus Conventuum, eorumque sum-
mam ad Sacram Congregationem mittant,
ut &c.

265 Super primo Sacræ Congregatio-
nis decreto de celebratione Missarum,
quo prohibetur, ne Episcopi in
Diœcesana Synodo, aut Generales in Ca-
pitulis Generalibus, vel aliis quoquomo-
do; reducant onera ulla Missarum celebra-
ndarum, aut post idem Concilium imposita,
aut in limine fundationis.

Quæritur, Quid si legatum sit ita tenue,
ut non sit, qui velit onus illi injunctum
subire, etsi recurrendum sit ad Sedem A-
postolicam pro moderatione oneris, to-
tum, aut ferè totum infumendum sit pro
expensis ad id necessariis?

Et quid, si permittatur Episcopo in fun-
datione, ut possit hujusmodi onera mode-
rari?

Secundò, super secundo ejusdem Con-
gregationis decreto, quo cavetur ut cele-
brentur tot Missæ, quot ad rationem tribu-
tæ eleemosynæ præscriptæ fuerint.

Quæritur, An verba illa, *præscriptæ fue-
runt*, intelligenda sint de præscriptione facta
ab Offerente, vel ab Ordinario?

Tertiò, an cum Ordinarius præscriperit
eleemosynam congruam juxta qualitatem
loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes
accipientes stipendium minus congruo, te-
neantur Missas illis ab Offerente præscri-
ptas celebrare?

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur
Missas celebrare ratione beneficii, seu Ca-
pellæ, legati, aut salarii, possint etiam
manualem eleemosynam pro Missis voti-
vis, aut Defunctorum recipere, & uni-

XXXX 3

,co

„eo Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere?

„Quintò, posito, quòd testator relinquat, ut celebrentur pro ejus anima centum Missæ, absq; ulla præscriptione eleemosynæ

„Quæritur. An liberum sit hæredibus, eleemosynam sibi benè visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

„Sextò, super tertio Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio revocat privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

„Quæritur. An verba, *in futurum suscipiendis*, intelligenda sint de oneribus suscipiendis post privilegium?

„Septimò, super quarto ejusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

„Quæritur. An permittendum sit admistratores Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesie, Alcarium, vini, Hostie, & similibus?

„Octavo, an hoc decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficii?

„Decimò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna major solita pro celebratione Missæ, debeant dare eandem

„integram eleemosynam eis, quibus Missæ celebrandas committunt. An vero solita, ut dent celebrantibus eleemosynam solitam?

„Undecimò, super quinto ejusdem Congregationis decreto, quo inter cetera præcipitur, in hæc verba: *Eleemosynas veteri manum idem accipere possint, si oneribus antiquis impositis ita satisfecerint, ut nova quædam non obire valeant. Alioquin oneribus veteribus ab hujusmodi eleemosynis, etiam si gratis oblati, in futurum recipiendis, & capitis auferant, &c.*

„Quæritur. An hoc decretum præcipit, absolute, quò minus accipiant novæ eleemosynas, qui acceptis non satisfecerint, & quid, si congruo tempore postibus satisfecerint?

„Duodecimò, quid si offerens eleemosynas, audito impedimento consentiat, ut Sacerdos Missam celebret, cum prima poterit?

„Decimotertio, an pena interdicti habeat appositæ in eodem decreto officium eos, qui accipiunt eleemosynas contra legem ibi præscriptam, quàm eos, qui auferunt capulas ab Ecclesiis, ut præcipitur?

„Decimoquarto, an in hoc decreto comprehendantur illæ capulæ quæ apponuntur in Ecclesiis in die Commemorationis Omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur *capulæ de Mortis*?

„Decimoquinto, an Administratores Ecclesie magnæ devotionis, & concientie possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si in eadem Missis, non nisi per longum tempus, satisfacere valent, ac cultus Ecclesie, devotio, & concientia solum, ut ajunt, minuantur?

Decimosextò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directâ solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum, tam secularium, quam Regularium Superioribus, de quibus sit expressâ mentio; non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehenduntur sub clausula generali, & aliis ad quos pertinent, supplicatur pro opportuna declaratione?

Decimosextò, super septimo ejusdem Sacræ Congregationis decreto, quo caveatur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfixatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut elemosynis commodè possit sustentari.

Queritur. An ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis decreti sanctæ memoriæ Pauli V. absque tamen computatione reddituum cujusque Religiosi, sit denuò facienda, necne?

Decimosextò, an Novitii ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in Monasteriis, in quibus habitata, ut supra præfixione numeri, commodè alii non possunt?

Decimononò, super ultimo, quo caveatur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, nisi præter alia ad id requisita, duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, ita ut alioquin subsint jurisdictioni ordinariæ.

Queritur. An hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueverunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capucinatorum, ac Societatis Jesu?

Ultimò. An idem decretum, ubi disponitur, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi

„ &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum decretum proxime antecedens, an verò etiam extra Italiam;

DECLARATIONES, SEU RESPONSIONES AD SUPRADICTA DUBIA.

Sacræ Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate sibi à Sanctissimo Domino Nostro attributa, ad singula dubia superius præposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

Ad primum, etsi legatum sit adeò tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi, ab iis, ad quos pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quòd magis in Domino è re esse judicaverit: Verumtamen, si in ipsa beneficii erectione expressè cautum fuerit, ut liceat Episcopo in junctum onus reducere, ac moderari, legem hanc foundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui elemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: Quòd si tribuens elemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere quot præscripserit Ordinarius secundum morem Civitatis, vel Provinciae.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii, seu Capellæ. Legati, aut salarii, si elemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missas, si utrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, ubi nullam certam elemosynam testator deliquit, esse ab Episcopo

„Episcopo præscribendam eleemosynam
„congruam, quæ respondeat oneribus Missa-
„rum celebrandarum, secundum morem
„Civitatis, vel Provinciae.

„Ad sextum, ita esse intelligenda.

„Ad septimum, respondit, permitendum
„non esse, ut Ecclesiae, ac loca pia, seu illo-
„rum Administratores, ex eleemosynis Missa-
„rum celebrandarum ullam, ut eumq; mi-
„nimam, portionem retineant ratione ex-
„pensarum, quas subeunt in Missarum cele-
„bratione, nisi cum Ecclesiae, & loca pia
„alios non habent redditus, quos in usum
„earundem expensarum erogare licitè pos-
„sunt; & tunc quàm portionem retinebunt,
„nullatenus debere excedere valorem ex-
„pensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ
„Sacrificio necessario sunt subeundæ; & ni-
„hilominus eo etiam casu curandum esse, ut
„ex pecuniis, quæ supersunt, expensis ut su-
„prà deductis, absolute tot Missæ celebren-
„tur, quot præscriptæ fuerint ab offerenti-
„bus eleemosynas.

„Ad octavum, non habere locum, sed sa-
„tis esse, ut Rector beneficii, qui potest
„Missam per alium celebrare, tribuat Sacer-
„doti celebranti eleemosynam congruam,
„secundum morem Civitatis, vel Provin-
„ciae, nisi in fundatione ipsius beneficii ali-
„ud cautum fuerit.

„Ad decimum, debere absolute integram
„eleemosynam tribuere Sacerdoti celebran-
„ti, nec ullam illius partem sibi retinere pos-
„se.

„Ad undecimum, respondit, non prohi-
„bere absolute: Ac propterea, etsi oneribus
„jam susceptis non satisfecerint, posse tamen
„nova etiam onera suscipere Missarum cele-
„brandarum, dummodò infra modicum
„tempus possint omnibus satisfacere.

„Ad duodecimum, quàmvis onera susce-

„pta infra modicum tempus adimpleri po-
„queant, si tamen tribuens eleemosynam
„pro aliarum Missarum celebratione iustis
„& consentiat, ut illæ tunc deo in celebra-
„tur, cum susceptis oneribus satisfactum
„fuerit, decretum non prohibere, quoniam
„nisi eo casu eleemosyna accipitur pro aliis
„dem Missis juxta beneficiarii conditionem
„celebrandis.

„Ad decimumtertium, hoc potest
„habere locum, nisi in susceptis oneribus
„perpetua Missarum celebrandarum condi-
„centia Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii
„aut Generalis, vel Provincialis.

„Ad decimumquartum, comprehendit
„Ad decimumquintum, non posse, nisi
„consensu eorum, qui eleemosynam susci-
„piunt, ut supra in responsione ad duo-
„decimum.

„Ad decimumsextum, comprehendit
„iam privatos Sacerdotes.

„Ad decimumseptimum, numerus pro-
„visionem esse iterum faciendam, servanda
„ma ultimi decreti hæc de re editi.

„Ad decimumoctavum, esse admodum
„ad professionem, si aliis habiles essent,
„ac deinde in aliquo alio Monasterio
„dem Religionis esse collocandos, quomodo
„modè ali possint.

„Ad decimumnonum, censuit comprehendit
„dere.

„Ad ultimum, habere locum extra
„liam.

Cosmus Card. de Torres

Prosper Fagnanus S. Cong.
Secretarius.

Quæ Decreta novissime confirmata sunt
per eamdem S. Cong. 23. Novembris 1697.
Et roborata per Bullam Innoc. XII. Lincey
per 22. Decembris 1697.

DE TEMPORE OBLIGATIONIS.

266 Sacerdos, qui plura onera Missarum suscepit, debet eas celebrare intra modicum tempus, nisi conferens elemosinam sciat, & consentiat, ut celebratio differatur, donec alius satisfaciatur. S. C. ad unicum.

Modicum tempus iudicandum esse consideratis Missarum numero, necessitate petitionum, & similibus circumstantiis, volunt nonnulli. Alii extendunt ad tres menses, alii ad duos, moti ex Trid. sess. 2. de reform. cap. 1. & sess. 24 cap. 1. ubi Episcopus per tres menses, Canonici verò, & similibus per duos conceditur postea suis Ecclesiis abesse.

Aliquando dilatio unius diei potest esse notabilis, ut si quis velit Missam pro Agonizante, pro lite eo die dicenda, &c.

QUÆRES

267 An omittens, aut notabiliter differens unam vel alteram Missam peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem?

Peccare venialiter, solum vult Tamb. in meth. celebr. Miss. lib. 3. cap. 1. § 9. num. 18. quia in omissione Missæ attendi debet damnum temporale ex quantitate stipendii; non spirituale; alioquin mortalis esset omisso Salutationis Angelicæ.

Resp. peccare mortaliter, & ad restitutionem teneri. Mastr. & Bonac. quia materia stipendii est gravis ratione circumstantiæ adjunctæ, nempe damni gravis spiritualis: cuiusmodi est privatio fructus Missæ debiti ex iustitia.

Ad rationem in oppositum: licet quodlibet bonum spirituale sit appetitivè majus quolibet temporali; intra lineam autem boni

Potes. Exam. Ecclesiast. Tom. III.

spiritualis, secundum moralem hominum existimationem, datur parva materia: liquet doctrina communi; fructus divini officii est spiritualis, & tamen datur in illo parvitas materia, qualis dicitur omisso unius Psalmi, atque etiam gravitas materia, qualis est omisso unius horæ; ita multò magis omisso unius Missæ; nam onus, quod ibi parit præceptum, hic parit stipendium, & pactum; & similiter, si omisso unius Psalmi est venialis, ita omisso unius Ave.

268 Sacerdos non obligatus ex stipendio, peccat mortaliter, si legitime non impeditur, quater, aut ter saltem in anno in festis solemnioribus non celebret. Leander. 8. de sacrifi. Miss. disp. 5. q. 1. contra Dian. pa. 2. rr. 14. re. 19. quia regulariter scandalum adest; quis enim sciens, Sacerdotem non legitime impeditum, nunquam celebrare, non pariet suspensionem ejus perveræ conscientie, cum periculo in juvenibus labendi ad ejus exemplum?

269 Sacerdos etiam Parochus die Nativitatis domini non tenetur omnes tres Missas celebrare, sicut nec Parochiani tenentur omnes tres audire; quia celebratio trium Missarum est privilegium, non præceptum.

DE OBLIGATIONE QUOAD LOCUM

270 Sacerdos, qui ex fundatione, aut alio titulo tenetur in aliqua Ecclesia, aut Altare determinato celebrare, si testator Ecclesiam, aut Altare determinavit exprimens, id velle ob peculiarem sui devotionem ad locum illum, seu imaginem; in decorem, & splendorem suæ domus, cujus est Capella, vel in commodum populi, ut ibi Missam possit audire, peccat mortaliter alibi celebrando, nisi ratio id faciat, puta ter, aut quater, ob parvitatē materiæ; nec tunc peccabit venialiter, si ex rationabili causa faciat ex præsumpta testatoris voluntate.

Yyyyy

Quod

Quòd si ad nil eorum respexit testator, qui designavit Altare, tunc non erit mortale in aliis Altaribus, ejusdem tamen Ecclesie, celebrare. In aliis autem Ecclesiis celebrare cederet in præjudicium prioris Ecclesie, quæ jus acquisivit; & esset mortale, nisi ratio fieret; aut nisi ob Sacerdotum multiplicatam, parvum unius Missæ celebratio ibi reputaretur.

271 Si testator in determinando Altari non respexit ad causas prædictas, potest in alio Altari ejusdem Ecclesie, quod sit privilegiatum celebrare. Leander cum Logo *de sacrific. Missæ. 8. disp. 4. q. 27.* quia gerit utilius rem testatoris, qui proinde non præsumitur rationabiliter invitus. Quòd potiori jure dico, si erectio Altaris privilegiati in Ecclesia illa facta esset post testatoris mortem; tunc enim Sacerdos ibi celebraret ex voluntate rationabiliter, & prudenter, imò moraliter certò præsumpta testatoris; quilibet namque præsumitur, quòd velit id, quòd est sibi utilis. Tunc quidem testator, si viveret, gratias Sacerdoti ageret, sicut gratias ageret creditor, si debitor unum debens, duo solveret, unum ex justitia, aliud gratis.

Dic quæso: si tibi daretur optio eligendi solum fructum Missæ, aut fructum Missæ unà cum Indulgentia Plenaria liberationis animæ quid seligeres? Illud scio, fructum Missæ animæ applicatum esse sinitum, & tantum pœnæ Purgatorii satisfacere, quantum Deus sua infinita sapientia disponit, ut in *n. 234.* Indulgentiam verò Plenariam solvere plene, & adæquate totam pœnam in Purgatorio debitam, ut in *tom. 1. de Altari privileg.*

Imò si fundator designavit Ecclesiam, habens pro fine, ut ibi frequens populus audiat; & contingat, ut nullus, aut valde pauci eò ad Missam accedant, tunc Sacerdotem posse alibi celebrare, tenet Tamb. *in meth. celebr.*

Miss. lib. 3. c. 6. §. 3. n. 3. nisi aliud sit in conditione expressum; quia cessante causa cessat effectus, & talis præsumitur testatoris voluntas.

272 Celebrans sine justa causa in alio templo, aut Altari, peccat, uti supra, sed non tenetur restituere stipendium hereditario, ut Missam in loco designato repetere, quia Missa ubique est æqualis valoris. Unde hoc tenet Leander *tr. 8. de par. Miss. disp. 4. q. 25.* & Bonac.

Quòd si teneatur celebrare in Altari privilegiato, alibi celebrando, eum tenentem restitutionem compensando aliis orationibus, docet Dian. *par. 2. tract. 4. ref. 29.* Tamb. *cit. num. 10.*

Non enim (ait) tenetur ad repetendam Missam; quia restitueret plus, nempe duplicaciones, & onus restitutionis est ad expulsum, non ad plus. Nec ad orationes; quia onus est scrupulorum fomentum, quantum nesciat, quanta sit pœna satisfacienda, nisi quantæ sint orationes necessariæ.

Confulo, ut talis Sacerdos aliquam indulgentiam Plenariam hujusmodi annuatim plicet.

Obligatum celebrare in Altari privilegato, si celebret in alio Altari applicando Medalliam, Coronam, seu calculum privilegatum, non satisfacere, tenet Tamb. *in meth. celebr. cum de Logo;* quia Indulgentia Altaris edita, Medallie minus certa.

At satisfacere, docent Bord. *ref. 25. 44.* Dian. *par. 6. tr. 6. ref. 12.* & alii, si testator aliud intendat, nisi liberationem animæ, quæ satisfacit per æquivalentem, & differenter Altaris, ac Medallie quo ad hoc est materia liberior certitudo purgatur, si Medalliam habuerit à Papa, aut fide digno.

DE VACATIONE.

273 **C**apellanus, si per modicum tempus infirmetur, non tenetur satisfacere per alium aut compensare; idque ex rationabiliter præsumpta voluntate fundatoris. Modicum alii dicunt decem dies, alii mensem, alii eum Peyr. duos menses respectu totius anni.

Capellanus, seu beneficiatus obligatus toto anno celebrare quotidie, siue directè, siue indirectè, quatenus onus est impositum Ecclesie, ut in ea à Capellano continue celebretur, potest vacare semel in hebdomada, non ex parvitate materia, sed ex præsumpta fundatoris voluntate, & consuetudine; nisi onus sit impositum Ecclesie, ut curet dici missam quotidie, vel nisi expressè Capellano imponatur, ut Missas quotidie per se, vel per alium sine interruptione celebret.

274 Item talis Capellanus potest quater, aut sexies in anno pro se, aut suis celebrare, ex eadem præsumpta voluntate fundatoris, qui non est credendus, quòd voluerit hoc singulare auxilium spirituale suo Capellano denegare: si enim de hoc interrogatus fuisset aut cogitasset, non negasset. Diana, Peyr. & Taro.

275 Pro his Missis, quando pro aliis applicat, non potest stipendium accipere, nec quòd ei vacare permittitur, potest pro alio celebrare accepto stipendio; nam hoc est avaritiæ genus. Et Missæ Capellani, quando celebrat, sunt fundatoris, sicut fructus agri, siue tenentis, siue pinguior, est domini.

276 In legatis verò non est concedenda vacatio, neque ratione infirmitatis, sicut in Capellanis, sed est Missa per alium Sacerdotem supplenda. Hujusmodi solent esse Missæ perpetuæ in Monasteriis ab ipsis Monialibus relictiis, sunt enim propriè legata, minime Capellanæ, nisi improprie, & vulgò sic dicte; quia Monialis non fundat Ecclesiam, aut Alta-

re cum deputatione Clerici, ut ei inserviat, assistat, &c. ut in n. 248. Sed solùm legat Monasterio Missam pro sua anima in eadem Ecclesia celebranda. Et ita servatur Panormi in Ecclesia Patrum Oratorii, ubi assignatur Sacerdoti legatum; sed eo vacante etiam per unum diem, & ob infirmitatem, suppletur Missa per alium, uti in Missis manualibus.

Aliqua tamen Epikèja uti possumus in legato personali, relicto scilicet tali Sacerdoti individuo, cum respectu ad Sacerdotis personam, quam legans intendit juvare, juxta dicta n. 249.

277 Capellanus tenetur celebrare per se ipsum, si id fuerit in fundatione Capellanæ expressum. Sed tunc potest eligi Capellanus non Sacerdos, qui infra annum possit ordinari in Sacerdotem; hoc namque etiam in beneficiis Parochialibus indulgetur. Si verò non exprimitur, quòd debeat esse Sacerdos, qui per se ipsum Missas celebret, tunc poterit celebrare per alium; imò poterit Capellania conferri ei; qui decimum quartum annum agit. Mendo *ver. Capellania num. 5. v. num. 108.*

DE DISPOSITIONE SPIRITUALI SACERDOTIS.

278 **N**on peccat mortaliter Sacerdos celebrans non recto Matutino. Donatus *tom. 4. rr. 7. g. 8 4.* quia non constat, quòd consuetudo sit accepta sub culpa. Et Rubrica non est præceptum, sed consilium ob devotionem majorem. His rationibus Tamb *in verb. celebr. Miss. lib. 1. cap. 7. §. 2. num. 3* inferri esse veniale.

279 Sacerdos celebraturus, & laicus communicaturus, quamvis sit contritus, ex Tridentin. *sess. 13. cap. 7. Canon. 12.* debet confessionem præmittere: *Modò non desit illis copia Confessoris: quòd si necessitate urgente, Sacerdos absque prævia confessione celebraverit*

Yyyyy 2 quam-

quàmprimùm consecratur. Idque ex præcepto ex illo Pauli ad Cor. 11. *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.*

280 Necessitas ex triplici capite potest oriri, 1. quia desit copia Confessarii, 2. ex infamia, 3. ex damno.

DEEST COPIA CONFESSARII

281 1. Si sit, & non velit audire, 2. si Religiosus habeat casum reservatum, & Superior à pio Confessario requisitus licentiam absolventi neget.

282 Tunc Confessarius inferior potest dictum Religiosum directè à casu reservato, seu excommunicatione reservata absolvere pro illa vice, Diana par. 9. tr. 3. ref. 15. facultate illi concessa à Papa in eo casu denegate licentia per Decr. S. Conc. die 21. Sept. 1624. jussu Urbani VIII. editum supra Decr. Clem. VIII. de reservatione casuum à Regularibus faciendâ, quod est in Bulla Cher. p. 67. & Lantusca Bulla 28. p. 72. ubi particula *pro illa vice*, intelligitur, toties, quoties casus occurrerit, quia non apponitur particula taxativa, *tantum*; unde significat illam vicem, quando Confessarius facultatem petit, & Superior denegat. Diana cit.

283 Si Confessarius distet per tria millia-ria, Canus vult, quod censeatur absens; alii volunt, quod sit adeundus, si non singulis diebus, saltem aliquoties. Tambur. cum De Lugo id remittit arbitrio prudentis juxta circumstantias personæ, temporis, difficultatis, itineris, &c.

EX INFAMIA.

484 Sacerdos, si, dum facris indutus, sibus pergit celebratus, vel postquam Missam incepit, recordetur peccati mortalis à se post ultimam contritionem commissi, & non potest sine infamia quam prudenter timet, se divertere ad confessionem, sufficit, quod eliciat actum contritionis putata, & sic potest sacrificium incipere, & inchoatum perficere. Itâ pariter, recordetur se esse excommunicatum, suspensum, interdictum, vel irregularem. Idem dicitur de laico, si genuflexus ante introitum communionis, recordetur peccati post confessionem commissi, & ex recellu timorâ tam infamiam; quia præceptum divinum positivum respiciens propriam unitatem intuitivam operantis, quale est de integritate materiali confessionis, & de præsentatione confessionis, non obligat eum contra regem, sed humano modo; unde non obligat inoperte necessitate, seu jure naturali, quod vitando gravi damno in fama, &c. lino illa sit inchoata, ultra notam infamiam reverentia sacrificio debita, ut peccatur.

285 Sacerdos autem iste tenetur potius confiteri, quàmprimùm, videlicet inchoandum. Diana nam ex l. final. Cod. de juri-Illic, id est intra triduum. De Lugo id tenet arbitrio boni viri. Et quidem curare potest casus, ut primo die apertus Confessarius contingat, qui forte postea intra triduum continget; tunc, inquam, non debet Sacerdos opportunitatem illam negligere: *quod non de auditione Missæ, ver. Integritas, & mane.*

286 Quæ particula, quàmprimùm confiteatur, non ligat Laicos, sed Sacerdotes.

est autem consilium, sed præceptum sub mortali obligans; quia communis intellectus Doctorum, optimus legis interpretis, illud intelligit esse præceptum; cui non satisfaciat Sacerdos si suo tempore confiteatur: aliis Trid. ad nihil novi per illam particulam obligaret; nam Sacerdos ille, quando denuo celebrare debet, tenetur ex præcepto divino confessionem præmittere: *vide tom. 1. propof. 38. & 39. ab Alex. VII. damn.*

187 Si autem peccatum, cujus recordatur, fuerit commissum ante confessionem, ac proinde indirectè absolutum, non tenetur de eo actum contritionis elicere; quia nulla est ejus necessitas, aut præceptum; nam cum fuerit de eo indirectè absolutus, jam est in gratia, & dispositus, & solum habere debet propositum suo tempore confitendi peccatum oblitum.

188 Extra casum verò urgentis necessitatis, tenetur confessionem talis peccati mortalis oblitum præmittere; quia præceptum est de præmittenda confessione integra, nedum formaliter, sed etiam materialiter: & peccata in confessione oblita, sunt absoluta indirectè, adeoque cum onere ea postea subjiciendi directè clavibus: *v. tom. 1. propof. 11. ab Alex. VII. damn.*

EX DAMNO.

189 Sive temporalis, sive spiritualis, quod prudenter times. Unde Sacerdos si ex confessione alicujus cum quodam Confessario timet non leviter, sed prudenter grave malum, aut fractionem sigilli, si alius Confessarius non adsit, potest illud silere, debet tamen alia confiteri.

190 Si Confessarius non adsit, non potest celebrare cum sola contritione, ut alii satisfaciant præcepto audiendi Missam, nisi adsit infamia; quia præceptum auditionis Missæ

est humanum, præceptum verò de præmittenda confessione est divinum; adeoque fortius obligat. Et nunquam sola devotio facultatem concedit celebrandi sine confessione. Hanc facultatem dat necessitas celebrandi ad dandum viaticum moribundo.

191 Necessitates, quæ dictam facultatem concedunt Sacerdoti ad celebrandum, & laico ad communicandum in casu, quo recordetur peccati mortalis, eandem concedunt in casu, quo recordetur; se esse excommunicatum, suspensum, aut irregularem, quia fortius impedit à celebrando peccatum mortale, quàm censura, cum illud impediatur jure divino, hoc Ecclesiastico; & tunc cum censura celebrans non evadit irregularis deest tamen interim diligentiam pro absolutio- ne obtinenda adhibere, adeundo per se, vel per alium superiorem.

192 Onus Capellanie, & indigentia stipendii, volunt aliqui, quod det licentiam Sacerdoti, si confessarius absit, celebrandi sine previa confessione cum contritione, & voto confitendi quamprimum, & Confessarium curandi. Hoc autem non est ita liberè concedendum, sed solum quando Sacerdos est in tam gravi necessitate, aut non habeat unde sustentari; qua gravi necessitate seculsa, debet à celebrando abstinere, & postea Missas per se, vel per alium supplere. *Tamb. cit. num. 59.*

DE DISPOSITIONE CORPORALI.

193 Sacerdos celebraturus, & laicus communicaturus, debet esse jejunus jejunio naturali.

194 Jejunium naturale ab Ecclesiastico differt quia jejunium Ecclesiasticum consistit in unica comestione, & abstinentia à carnibus. jejunium verò naturale consistit in omnimoda abstinentia cibi, & potus à media nocte us-

Yyyy 3 quo

que ad communionem inclusivè; adeoque jejunium naturale non admittit parvitatem materiæ, sed violatur per granum anisi, aut per guttam aquæ ex industria sumptam; & ejus violatio est sacrilegium.

295 Ad ejus autem violationem duo requiruntur: primum, ut id, quod sumitur, sit cibus, aut potus; cibus, & potus est ille, qui in stomacho alteratur, & ad digestionem pertinet: secundum, ut sumatur per actionem, quæ sit comestio, vel potatio, nempe ut per os assumatur, & in stomachum trajiciatur.

EX DEFECTU PRIMI.

296 **N**on violant jejunium naturale, & à fortiori neque ecclesiasticum fructum ligni solidi, unguis, moneta aurea, plumbum, officulum sive fructuum, sive alterius generis, filum ex ferro, vel serico, aut lana, & similia; non enim sunt cibus, quia non alterantur in stomacho, sed eadem integra egeruntur.

297 Violant autem jejunium naturale charta, filum ex lino, palea, fœnum, terra, seu creta, quam mulieres comedunt, & cera; quia in stomacho alterantur.

298 Si quis deglutiat nucem cum cortice integram, frangere jejunium, putat Joan. Sanchez, quia est materia comestibilis, & per accidens non alteratur. Non frangere, opinatur Tambur, quia ut trajicitur, nec est alterabilis nec digestibilis: ita ille.

299 Demùm violant jejunium naturale potio medicinalis, autum potabile, & sanguis, quem quis ex vulnerato digito suget.

EX DEFECTU SECUNDI

300 **N**on violant jejunium naturale, si primo gutta aquæ, que commiscetur salivæ, dum os ablutis, aut gutta juleculi, quod gustas, an sit bene preparatum, & commixtum salivæ trajicis, vel unguis, qui ex capite fluit in os, & immixta salivæ deglutitur; quia non est potatio, aut comestio, sed tractio salivæ. Secundo mulca, aut pulvis, quæ casu in os volent, & casu trajiciuntur, quia non est comestio, sed respiratio. Tertio, sanguis, vel humor ex capite, ut gingivis descendens, aut non immixtus salivæ, si deglutatur, quæ est fluxus. Quarto, tabacum per nareis in pulvere, folio, aut fumo, & quælibet odor, quia est attractio, & attractio rium.

301 Caterùm, si culicem, vel muscam ex industria comedas, vel ea potens expectorabis, violas jejunium, quia ex ore percipiuntur, & ex aliâ hæc est comestio, non respiratio.

302 Frustrata, quæ ex reliquis comestionibus remanent, si non ex industria deglutiantur, non violant jejunium, quia non est comestio, sed tractio cum salivâ, aut respiratio. Violant autem, si ex industria deglutiantur, quia comestioni æquivalent.

303 Pariter violant jejunium focorum, aut tabellæ in ore ante cubitum posite, quæ tamen post mediam noctem liquefiunt, & trajiciuntur.

Prefatas verò cibi reliquias nunquam violare jejunium, docent Dian. Suarez, & nonnulli graves Doctores apud Tambur, per modum.

607. CAP. 2. NUM. 25.

304 Si aromata, ut tabacum, masticea, &c. in ore conteras ad evacuandum humorem,

rem, &c. & non deglutias, non violas jejunium, etiam si aliquid ex his cum saliva descendat; nam cohiberi non potest, quin descendat saliva illa. aromatis affecta; & ratio est, quia non est per modum cibi, aut potus, sed saliva; secus si granum aliquod ex his casu decidat; quia tunc non est respiciendum (ut de musca casu deglutita superius diximus) sed commestio; ut liquet de projecto in lumine, qui licet invitus aquam deglutatur, non proinde est jejunos.

DE HOROLOGIS PRO JEJUNIO

305 Plura horologia bene regulata non faciunt opinionem probabilem, sed dubium de media nocte in ordine ad communionem. Rodriq. tom. 1. c. 105. n. 6. contra Dianam par. 4. tr. 3. ref. 19. quia in questione facti motiva utrinque æquè probabilia non constituunt probabilitatem, sed dubium.

Probatur experientia ex 3. Regum 3. ex vulgato Salomonis judicio super duarum mulierum facto, quatum una affirmabat, puerum vivum esse filium suum, quod negabat altera; unde cum motiva fuissent utrinque æquè probabilia; Rex remansit suspensus, ac dubius; ideo ut ad alteram partem se determinaret, voluit addere conjecturam, precipiendo, ut divideret puer inter utramque: quod ardentem recusante una, Rex sapienter ejus maternam pietatem comprehendit; unde ejus filium judicavit, ante quam conjecturam Rex erat dubius; dubium enim positivum est, quo quis consideratis utriusque partis motivis, ad neutram partem potest rationabiliter se determinare propter motiva æquè utrinque moventia, ac proinde manet anceps, & in æquilibrio.

306 Præterea sunt sex testes æqualis fidei, quorum tres affirmant de visu mortem conjugis, alii de visu mortem pro eodem tempore negant; Judex remanebit non

probabiliter opinans, sed dubius, ita ut non possit permittere mulieri transitum ad secundas nuptias. Ita duo horologia bene regulata sunt testes æqualis autoritatis circa factum in designanda hora mediæ noctis; adeoque si disconveniant, non faciunt opinionem probabilem, sed dubium positivum, nisi addatur conjectura, qua rationabiliter magis ad unum inclinet.

307 Hinc, ubi sunt plura horologia bene regulata, qui mane celebrare vult, aut communicare, non tenetur stare primo horologio horam mediæ noctis signanti; quia in dubio melior est conditio possidentis, possessio autem in casu stat pro libertate, quæ est prior præcepto; nam præceptum jejunii est dubium, an tunc incipiat, & dubium supervenit libertati. Tum quia impedimentum dubium non potest tollere jus certum.

308 Difficultas est, an ubi est tantum unum horologium, qui communicare vult, teneatur statim in prima pulsatione à cibo, & potu desistere? In qua re quidquid resolvit alii. Dico, quod sciens, primum pulsatum esse horæ duodecimæ noctis, teneatur in primo pulsatu à cibo, & potu desistere; qui verò ignorat, aut dubitat, si primus pulsus sit horæ duodecimæ noctis, potest prosequi usque ad ultimum pulsatum, & mane communicare.

Contingere namque solet multis, quod audierint horam undecimam noctis, alii verò non audierint; & proinde priores, statim ac audiunt primum pulsatum horæ sequentis, sunt certi, quod sit pulsus horæ duodecimæ; posteriores verò ignorant, aut dubitant. Quo præmissis

Probatur assertio: hic namque non potest esse sermo de hora completa mathematicè, sed practicè, prout est nobis signum sufficiens, cujus sit horæ; nō enim potest de pietate San-

lctæ Matris Ecclesiæ præsumi, quòd velit fideles stare horæ mathematicæ, quæ innumeris affligeret scrupulis; eo maximè, quia non solum horæ mathematicæ completa ante primum pulsus horæ sequentis, sed inter horam priorem completam, & primum pulsus horæ sequentis mediat intervallū quoddam transacta nā que rota horæ antecedentis, datur aliquale intervallum, antequam incipiat moveri maleus pulsans pro hora sequenti.

Horæ autem practica dicitur, in quantum est nobis signum sufficiens horæ determinatæ primus verò pulsus horæ duodecimæ respectu scientis, & advertentis est signum sufficiens horæ duodecimæ noctis, non sic respectu ignorantis non advertentis, aut dubitantis, sed respectu ejus, & secundum se est signum indifferens, ad eòque respectu prioris est hora practica, non respectu posterioris.

Insuper primus pulsus respectu prioris est impedimentum certum præcepti jejunii, respectu verò posterioris est impedimentum superveniens dubium, ob quod spoliari non potest possessione certa.

309 De dubio de media nocte, vel an comederit post: vide tom. I. de conscientia dubianum. 54.

DE SACERDOTE NON JEJUNO

310 Sacerdos non jejunus potest celebrare, primò ad dandum Viaticum alteri moribundo, si non adsint particule consecratæ, estò multi probabiliter negent, & solum id concedant pro dando Viatico sibi ipsi Sacerdoti. Instante autem propria morte licere non jejunò communicare, est certum.

311 Secundò, potest celebrare ad vitandū scandalum, aut infamiam, ut si in Altari ante consecrationem recordetur se non esse jejunum, poterit sacrificium prosequi; quòd si ejus recordetur post consecrationem, etiam nō

instante infamia, omninò debet sacrificium choatum perficere; Similiter, si latenter ad Altare recordetur non esse jejunum, de infamia discedere non valet, potest tamen dicere: v. n. 347.

312 Tertio in casu fragmenti, in quo discurrit Tambur. vel enim est sermo de momento tui sacrificii, sive magno, sive parvo te invento post assumptam ablutioem, hoc sumere licitè potes, sive statim, sive hinc Misâ, quia pertinet ad idem sacrificium; probabiliter etiam in sacrificiis, & in quibuslibet spoliis, quia adhuc judicium non solvissè totaliter sacrificium.

Vel est sermo de fragmento alterius sacrificii, & hoc probabiliter post ablutioem sumere potes, sive statim, sive hinc Misâ dum es in Altari, quia in totum reputatur sacrificii moralis consumptio, & quia fragmenta parva facile deperduntur, in hoc reventio est, si ab eo non jejunò allumantur, quicum tali periculo in sacrario conderentur, aut alteri Sacerdoti sacrificaturò darentur, potest Sacerdos pixidè purificare, & reliqua sumere, dum est in Altari post ablutioem ante ex inadvertentia non purificavit, dum tem hujusmodi fragmenta alteri sacrificiò sumere possis in sacrificiis, antequam in sacrario bus spolieris, tu judica: semper autem de momento de fragmento, sive parvo sive magno, nisi de hostia grandi, aut integra parva hæc nāque debet in sacrario consecrari, & alteri Sacerdoti celebraturo relinquatur.

313 Possè verò Sacerdotem non sollicito abducere, sed pluries, & quoties fuerit, vinum infundere, & sumere ad illamdam particulam hostiæ, que fortiter cæcitas hæsit, non est dubium.

314 Quartò, quando Sacerdos post consecrationem unius, vel utriusque specierum receretur; tunc si non ad esset alius Sacerdos

jejunus, deberet à non jeuno perfici sacrificium.

315 Quintò, Sacerdos, si ei incutiatur metus mortis cadens in vitum constantem, si nõ jejunus celebrat, idque non in Religionis contemptum, sed ut alii Missam audiant; potest non jejunus celebrare, quia præcepta humana non obligant cum tanto dispendio: quo metu seculo, non potest non jejunus celebrare, ut alii Missam audiant, est nõ ad sit alius Sacerdos jejunus, quia præceptum jejunii naturalis est validus præcepto audiendi sacrum; & solus Pontifex potest à præcepto jejunii naturalis dispensare.

316 Sacerdos pluries in die celebrare non potest excepta nocte Nativitatis. Si verò sit jejunus, potest in sequentibus casibus. Primo, si Pastor habeat duas Parochias diffiras. Secundo, si concursus populi sit tantus, ut Ecclesia non capiat, licet tunc potius expediat celebrare extra. Tertio, si ante ablutionem moneatur de communicando infirmo, & suam hostiam sumpserit, nec sit alius Sacerdos: *v. n. n. m. 348.*

DE TEMPORE, ET LOCOS ACRIFICIL.

317 Tempus, quo celebrari debet, est ab aurora, duabus scilicet horis ante ortum Solis, usque ad meridiem, sicutis privilegiis, quorum quidem virtute Mendicantes ex causa celebrare possunt tribus horis ante ortum Solis, & hora una post meridiem; quo indulto licet uti poterit quilibet alius Sacerdos, si ad sit consuetudo, aut ei suppetat justa causa.

318 Locus ex jure communi esse debet Ecclesia benedicta. Ex privilegio, verò aut dispensatione Papæ, oratorium, vel sacellum privatum, est nõ benedictum.

319 Non licere in navibus celebrare, docent Bonac. Dian. & alii apud Arsdekin; quia adest periculum effusionis sanguinis. Imò

Potes. Exam. Ecclesiast. Tom. III.

Diana apud Gobat *to. 1. tract. 3. n. m. 237.* refert declar. Card. de anno 1633. qua committitur Episcopis, ut prohibeant Sacerdotibus tam secularibus, quàm Regularibus, ne idem praxim deducant.

Licere autè in navibus grandioribus, & in longo itinere, etiam dum actu navigatur, tranquillo tempore aliquoties celebrare, putà ad audiendum Sacrum die festo, ad ministrandũ viaticum, & ad solatium spirituale vectorum si nullum sit periculũ effusionis sanguinis, aut amotionis hostiæ ex vento, tenent cum pluribus Arsdekin & Gobat. cit. qui addit ex Castropal. id esse à Clem. VIII. generaliter permissum navigantibus in Indias, & testatur, ab eis sic praticari.

320 In Ecclesia interdicti, aut violata, sive per justam sanguinis effusionem, sive per publicam, & illicitam humani seminis effusionem, sive in qua sepultus sit infidelis, aut excommunicatus non toleratus, celebrare non licet, antequam purificetur, quòd si violatio accidat, dum Sacerdos celebrat, si post inceptum canonem, sacrificium absolvat, si ante ab eo cesset, *v. n. n. m. 347.*

321 Sacrificium fieri debet supra Altare sub mortali, & immediatè supra Altare parvum lapideum consecratum. Altare esse debet triplici, aut saltem duplici mappa, seu lineo benedictis coopertum, cum Cruce, & Missali & duplici candelà cerea accensa.

322 In Altari Crucifixi Crux debet esse à Cruce majori distincta; quia illa habet rationem imaginis: Negat Tamb.

323 Ex nulla necessitate licere sine lumine in Altari positò & à lampadibus extra Altare appensis distinctò celebrare, & etiam si Missa si incepta, sed ante consecrationem continuare, tenent Bellar. Busemb. & Tambur. *in meib. Miss. lib. 1. cap. 5. §. 4. n. m. 1.* quia gravem parit irreverentiam.

Zzzzz

Scd

Sed probabilis potest licere. Ad satisfaciendum divino praecepto, aliquoties sacrificandi, ut in n. 339. 2. Ad tantum viaticum. 3. Ad vitandam mortem, non incussum in contemptum fidei. Marchesius *n. 67.* cum Pasqual, Tonello, & pluribus; quia jus divinum, & naturale praevalet legi humanae.

324 Non sufficit necessitas celebrandi ob diem festum. Marchesius *num. 70.* quia licet praeceptum aliquoties celebrandi sit naturale & divinum, ut in *num. 339.* praeceptum tamen celebrandi, & audiendi Missam quoad determinationem temporis, puta tali die festo, est Ecclesiasticum quod cedit praecepto celebrandi cum lumine, quatenus huius omissionis gravem continet irreverentiam, quae non potest vitari, nisi ad satisfaciendum praecepto majori, quod urgeat.

325 Si incepta Missa extinguatur lumen, curari debet, & expectari, paulisper, ut accendatur, si breviter fieri potest; sed si contingat post consecrationem, continuari debet Missa usque ad finem. Si ante consecrationem post Offertorium, continuari posse, docet Marchesius *num. 71.* cum Ardekin *par. 3. t. 6. q. 8.* & Leandro contra Mendo in *appendice ad epis. de immunit. nu. 3.* qui vult, esse ad rumpendum sacrum, si non sit spes breviter habendi lumen.

326 Celebrare voluntarie cum unico lumine, in nostris regionibus, ubi est consuetudo celebrandi cum duplici; item cum lumine olei, aut sevi, est peccatum veniale; quia non est gravis irreverentia, nec praeceptum Rubricarum quoad hoc gravem obligationem inducit. Imò nullum est peccatum, si fiat ex necessitate, & causa. Non requiritur causa gravis. Pasqual vult sufficere defectum cereae. Et si praevideatur scandalum, poterit moneri populus super defectu. Marchesius *n. 74.* ex pluribus.

327 Celebrare sine Cruce, secundo in temptu, est veniale. Mendo *cit. n. 6.*

328 In villa, si candelabra non extant, citum est sine illis celebrare; quia Rubrica de candelabris est directiva, nam respectum non ratione sui, sed luminis. Tunc Sacerdos pro candelarum sustentaculis non poterit, aut aliis instrumentis docentibus, quae ad ritum non provocent; ita Marchesius *num. 72.* super his suo Sacerdoti in villa doctus, & bene scribit.

DE VASIS, ET VESTIBUS

329 **V**asa ad hoc sacrificium requiruntur sunt calix, & patena ex auro, argento, aut saltem stanno, consecrata ab episcopo. Item corporale, & palla extensa, pater benedicta. Pixis vero sufficit si bene dicta.

330 Nostris temporibus ex Rubrica in Ritu servando n. 1. non est concelebrandum cum cuppa de stanno, quia non est veniale tanta paupertas, ut non possit de argenteo strui; & ritè, quia calix, in quo Christus ultima Cena consecravit, est ex calcibus lapide pretioso aliis lapidibus pretiosis factus.

331 Calix, & patena, si sint facti, ita ut non dantur inepta ad sacrificium, puta si sint ex fundo cuppae effundatur: vel si sint adeo deformitatem tamen notabilem habeant, & oriatur indecentia, execrata censetur.

332 Calix iterum deauratus, non est iterum consecrandus, si sit materia apta, quae non deperditionem auri non amittit consecrationem, nec per additionem auri mutatur materia; decet tamen, ut aqua benedicta abluatur, quod propter laicorum manuum contactum. Et iterum consecrandus, si sit materia non apta, quae per deaurationem fit apta. Ita Marchesius *num. 207.*

333 Vestes Sacerdotis sunt amictus, & alba linea, cingulum, manipulus, stola, & pianeta serica, vel lanea, qua sint eoloris correspondentis officio.

334 Alba, stola, & planeta dicuntur paramenta majora, quorum aliquid voluntarie omittere est mortale. Amictus, cingulum, & manipulus dicuntur paramenta minora, quorum aliquid omittere, probabile est non esse mortale, sed veniale ob parvitatem materiæ. Marchesius n. 94. Sed probabilis puto cum Gobat. *l. 1. c. 3. num. 347. 348.* esse mortale, excepto cingulo; quia eorum omissio notabilem parit deformitatem.

335 Sine aliqua veste ex minoribus potest celebrare Sacerdos necessitatis causa, puta ob necessitatem audiendi sacrum die festo, acquisitiones stipendii, si Sacerdos sit pauper, &c.

336 Ad celebrandum sine aliqua ex majoribus, requiritur major necessitas, videlicet 1. Ad ministrandum viaticum. 2. Ad implendum præceptum naturale divinum de Sacrificio perficiendo. 3. Ad vitandam mortem, nisi hæc incuteretur in fidei contemptum, quoniam leges humanæ non obligant cum tanto periculo.

337 Sine omnibus autem non licet, nisi ex maxima necessitate, puta ad vitandam mortem, non incussum tamen in fidei contemptum: ut si ferrox dux Sacerdoti vestes comparare non valenti minetur mortem, nisi pro anima suæ uxoris celebret. Gobat. *num. 1. r. 3. num. 352.*

338 Ad celebrandum verò cum vestibus omnibus non benedictis minor necessitas sufficit, puta ad audiendum sacrum die festo, &c.

339 Licetum est, aliquoties sine Altra lapideo consecrato celebrare ad implendum præceptum naturale divinum de sacrificio offe-

rendo aliquoties, contentum sub primo Præcepto. *num. 1. c. 1. de sum. Quod contingit in Regionibus hæreticorum, ubi non est liber usus Religionis Catholicæ; quia præceptum naturale divinum aliquoties celebrandi prævalet juri positivo celebrandi supra Altare lapideum consecratum.*

340 Imò Marchesius *num. 36.* id pluries in præfatis Regionibus concedit ex tacito Ecclesiæ consensu, ad fovendum fervorem fidei Sacrificium exposcentium.

341 Ritè autem *num. 130.* negat licere sine omnibus vestibus celebrare ad satisfaciendum præcepto naturali divino aliquoties celebrandi; quia omnium vestium omissio maximam affert deformitatem, & inde irreverentiam ipsi Sacrificio: non sic omissio Altaris lapidei consecrati, cui irreverentia cedit præceptum aliquoties sacrificandi.

342 Capellani in Ecclesiis Monialium non modo possunt, verum etiam tenentur in Missa se conformare Monialium officio; utantur tamen Missali Romano, Gavanti, Lezana, & Tamb.

343 Requiritur unus saltem minister, qui Sacerdoti circa Altare inserviat, qui sub mortali debet esse vir, non femina, ita ut in casu necessitatis potius celebrandum sit sine ministro. Dixi circa Altare; nam si respondeant in Choro Moniales, nec est inconveniens, nec prohibitum.

DE INTERRUPTIONE

344 Missa quoad partes essentielles, quæ sunt consecratio panis & vini, & consumptio, non potest sine sacrilegio interrumpi, nisi in flet periculum in Sacramento, aut vitam Sacerdotis, ex incurfione hostium, hæreticorum, ex terræ motu, incendio, &c. tunc enim potest Sacerdos hostiam consecratam sumere, vel secum deferre

Zzzzz 2

fi

si ad vini consecrationem sine dicto periculo perveniri non possit.

345 Quoad partes verò accidentales, & Ritus, Missam interrompere licet ex gravi, & justa causa, 1. ob concionem, ordinationem, communionem populi, & edictorum publicationem, pro quibus extant Rubricæ, & consuetudines, 2. si ante Canonem Sacerdos recedatur alicujus impedimenti: putà non esse jejunum, esse in mortali, excommunicationem, &c. & non sit infamia, aut scandalum ex interruptione: *v. n.* 202. si post canonem, & præsertim post consecrationem, conteratur, & perficiatur, 3. si excommunicatus non toleratus, seu denunciatus, aut publicus persecutor Clerici interesse præsumat, moneatur, ut discedat.

346 Quòd si discedere renuat, & commode expelli non possit, incidit ille in novam excommunicationem reservatam Papæ; & Sacerdos, si inceptus non sit Canon, ab Altari recedat; si verò sit inceptus, & præsertim si sit peracta consecratio, recedentibus aliis præter ministrum, Sacerdos sacrum perficiat usque ad summationem, & tunc si excommunicatus iterum monitus non recedat, etiam ipse abeat, & in Sacristia cætera peragat. Ita Laymam, qui addit, hæc intelligi debere de sacrificio Missæ comparatione ejus tantum Altaris, cui excommunicatus præsumit assistere; unde nihil obstat, quòd Missa in aliis Altaribus, præsentibus etiam fidelibus, peragatur. *num.* 320.

347 4. Ob supervenientem gravem necessitatem proprii corporis, aut spirituales proximi, ut si moriturus sit baptizandus, vel absolvendus, tunc Sacerdos, ad sacrificium revertens, si consecratio erat facta, incipiat, ubi desierat, similiter, si non erat facta, sed parva mora intercesserit, minor quàm unius horæ; si verò longior, vel incipiat ab initio,

vel à celebrando desistat, si obligationem celebrandi non habeat.

348 Demùm ob adventum Principis, Prælati, aut populi Missam auditari, si auctoritas sit Sacerdos, & non sit facta oblatio, Sacerdos posse de novo incipere, putat Laymam cum Navar. sed rectius negat Tamb. quia talis adventus non affert tantam necessitatem, quæ irreverentiam interruptionis supponat, nam illi, cum non sit alia Missa, non tenentur ad audiendam integram. Eadem ratione non potest Sacerdos ob hujusmodi adventum his eadem die celebrare: *v. n.* 316.

DE DEFECTIBUS IN SACRIFICIO MISSÆ OCCURRENTIBUS.

349 Sacerdos ante summationem accipiens se aquam, aut accitum consecrasset, debet ea mittere in sacrationem, aut alteri sumenda tradere, & vinum cum aqua imponere, ac consecrare.

350 Si id advertit post calicis, aut hostie summationem, D. Thomas vult Sacerdotem debere consecrare non tantum vinum, sed etiam novam hostiam, ac si nullam materiam consecrasset, hoc pacto, ut novam hostiam, & vinum offerat, oblatione saltem recente concepta, & statim post oblationem incipiat illis verbis: *Qui pridie quam pateretur*, & sequatur solita signa, ac orationem usque ad communionem. Cujus ratio est, quia si non esset tibi hostia consecrata, non veretur repetitio verborum, & signorum, quædam sunt non solum circa sanguinem, sed etiam circa corpus.

351 Scotus verò in 4. dist. 8. q. 3. dicit. *Et obicit, in allato casu sufficere consecrare solum vinum cum aqua sive nova hostia, reliqua omnibus omisis, quæ ante summationem dicuntur, & agi solent; quod ita fieri potest, ut celebrans, quasi accepturus ablationem, accipiat*

ad cornu Altaris, vinum, & parum aquæ calici imponat, ad medium redeat, & offerat, oblatione saltem mentali, immediatè consecret, incipiens à *simili modo*, usque ad *hæc quotiescumque*; statim sumat, ablutioem accipiat, & sinem Missæ prosequatur, qui modus præsertim in præsentia populi est expeditior, & ponitur in Rubricis Missalis Clem. VIII. de defectu vini, *num. 5.*

352 Uterque modus est aptus. Primus D. Thomæ, si Missa celebretur in loco privato, Secundus Scoti, si celebretur in loco publico, ubi adsunt auscultantes, ad vitandum scandalum, & conturbationem.

353 In quo casu non officit, quòd Sacerdos non sit jejunus, quia præceptum de integritate perficiendo sacrificio est majoris obligationis, quàm præceptum jejunii naturalis; quoniam hoc est Ecclesiasticum, illud verò divinum, ex Scoto *et. lit. D. & F.*

Imò si Sacerdos hujusmodi defectum cognoscit, dum habet in ore aquam, aut acetum illud, non debet illa projicere, sed sumere, quia esset irreverentia, imò periculum projiciendi fragmentum hostiæ sumptæ.

354 Idem pariter est dicendum, si totus sanguis effundatur è calice; & de hostiâ consecrata, si disparet, vel si post ejus sumptionem advertas non esse triticam; tunc enim alia hostiâ debet recensito modo consecrari.

355 Quòd si non possit nisi difficillimè alia hostiâ haberi, sacrum cum una sola specie sumas, prætermittendo verba; & signa, quæ ad speciem deficientem spectant; nam vitæ notabilem offensionem plebis est de jure natura, integritas verò sacrificii solum de jure divino; adeoque illa est majoris virtutis.

356 Si autem propter ignorantiam, aut animi turbationem, quæ in his casibus acciure solet, defectum non supplevisti, sed

Missam terminasti, non debes aliud sacrum perficere, quia tunc non judicatur esse idem, sed aliud sacrificium.

357 In dubio, alio modo est discurrendum nam si dubitas, an sit acetum post calicis sumptionem, teneas fuisse vinum, quia possidet substantiâ vini,

358 Idem teneas, si dubites post consecrationem, ne sine certo fundamento turbetur sacrificium, ejusque ordo; quoniam possidet substantiâ vini. Si dubites ante consecrationem, vel debes deponere rationabiliter dubium, vel vinum mutare, ne periculo non consecrandi te exponas; & tunc si non invenitur aliud vinum, vel nisi difficillimè, si non est incepta consecratio, desistas; si verò est incepta, præsumas esse vinum, & prosequere; quia melius est, deposito dubio sacrificium perfici, quàm cum dubio incomplementum certo pati. Ita Tambur.

Acetum verò illud, si remanserit, vel sumas post sumptionem sanguinis, vel alicubi reverenter serves stupa, aut panno lineo imbibitum, donec siccat, & tunc comburi debet, & in sacrarium projici.

359 Quia in hujusmodi defectibus, tam substantialibus, quàm non substantialibus subitæ perturbationes solent oriri: ea ex Doctoribus sit regula, ut considerata (quantum tempus permittit) gravitate, vel levitate rei, quæ deficit, incommodo, scandalo quod potest oriri, id facias, quod melius videbitur, nec scrupulosè te geras; nam quidquid in ea perturbatione bona fide facis, bene coram Deo facis; quia si est error, per bonam fidem, & perturbationem non censetur deliberatè factum, ut sit mortale. Ita Tamb. *lib. 2. cap. 5. n. 30. in Meth. cel. Mis.*

360 Si hostiâ consecrata è manu Sacerdotis in calicem cecidit, & tota sit humefacta, ut frangi non possit, nil est reiterandum, sed

fractione relicta, omnia dicat Sacerdos, omittendo tamen solita signa supra hostiam, & prolequatur sacrum; quia nil substantiale deficiet; ad communionem autem signans se calice dicat: *Corpus, & Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam aeternam. Amen.* Si verò non sit tota humefacta, fiant omnia solita signa cum residua parte hostiae non humefacta.

361 Sacerdos, si de hostia grandiori sibi providere non possit, ne eo die, etiam feriae sacrificio privetur, potest licite parva formula uti, quia aequè per utramlibet sacrificium perficitur, & nullum de hostia grandiori addest præceptum; solum (si opus sit) monendus est populus de defectu, ad ejus avertendam offensionem.

362 Quòd si petas, an liceat Sacerdoti assumere formulam parvam, & hostiam grandiozem conservare exponendam, si alia grandior haberi non possit.

Respondeo licere, si Sacerdos in ea Missa consecravit, tam formulam parvam, quam hostiam grandiozem; non licere autem, si formula reperta fuerit consecrata in alia Missa; ratio est, quia Sacerdos communicare debet de suo sacrificio.

363 Si musca, aranea, aut aliud simile ceciderit in calicem ante consecrationem; Sacerdos, si non erit ei nauseus, illud extrahat; secus, vinum in sacrarium mittat, & abluto calice, aliud vinum cum aqua ponat, offerat saltem mente, & consecret.

364 Si verò id acciderit post consecrationem, animalè calice extrahat, & abluat, illudque, & abluitionem apud conservet, ut post sacrificium comburat, & abluitionem cum cineribus in sacrarium projiciat, aut id ministro committat. Sanguis autem de betsumi, si possit, sine periculo vomitus, aut salutus corporis; secus, periculo stante, ut si ad-

lit venenum; tunc namq; nullo modo est sumendus, ne calix vitæ vertatur in mortem; sed vel debet conservari in vase, donec species corruptantur, & inde comburatur in sacrarium; vel debet exsiccatum super ligno, aut ipso linteolo, quod habet supra, &c. & sic comburi, & cinis mitti in sacrarium.

Sacerdos autem abluto calice debet novum vinum, & aquam imponere, ostentando, & consecrare, ut supra.

365 Item, si ex unius complicitate confessione scias, vinum infectum esse veneno, monis te à celebrando abstinere; & si es incertus, illud etiam consecratum non sumere debet. *in 4. dist. 21. q. 2. ad tertium. Sum. Al. q. 2. Tamb.* & nonnulli sequuntur contra dispensationem; quam ex jure nature tenentur quibus propria vitæ servare, nec calix vitæ veneno mortem; tuac igitur uti poteris motu proprio, v.g. ampullam, quasi calicem, conservandam dimittingendo, aut alio modo operari, qui, ex superioribus dictis, prorsus deficit. Nec inde sigillum consecrationis agitur, quia (ut ait Scotus) tunc non debet reputari revelativum consecrationis, nisi quod ex natura sua prodit peccatum mortuum, cujusmodi non sunt, te dicitur in qua ex confessione scis te esse occidit vinum non sumere, ampullam frangere, & nam posses ob aliam justam causam etiam si nullus tecum collocutus sit, nec possent casu independenti à consecratione contingere, n. 379.

366 Idem dic de hostia, si fuerit ab aliquo venenato tacta: est enim in sacrarium summum servanda, donec corrumperetur, & in sacrarium mittatur, & alia est consecratio sumenda.

367 Hostia, & calix à fulmine tacti, si nata cenferi vult Gavantur.

SANGUIS

368 Si congeletur in calice, calix pannis calidis involvatur; quod si non possit, ponatur in aqua ferventi prope altare, donec liquefiat, ita ut intra calicem non intret aqua.

Si vero liquefieri nequeat, aut ignis haberi non possit, digito comminuetur, & allumatur.

369 Si vinum congeletur ante consecrationem, debet mutari; quod si aliud liquefactum commode haberi non possit, tunc Sacerdos, si ad Canonem non pervenerit, sacerdotum omittat, ne inconsueta materia utatur, & si opus sit, populum de defectu moneat ad ejus offensionem vitandam. Si vero inceptus sit Canon, prosequatur (ait Tambur.) quia Canone incepto censetur inceptum substantialiter sacrum; nam probabilius est tale vinum esse aptam materiam consecrationis, uti ex natura sua potabile. Ita Tamb. At dico, quod Sacrum omittat, uti tutius, ob *della num. 199. Et in tom. I. num. 85.*

370 Aqua vero congelata pro certo non est apta materia baptismi, quia non potest facere lotionem, quæ est ejus materia proxima.

371 Si sanguis cadat in tabulam, quæ terra adheret, tabula lingua lambatur, & radatur. Si in terram, radatur; semper autem quod abraditur, debet comburi, & cineres debent in sacrarium mitti. Si supra lapidem altaris, sanguis sorbeat a celebrante, lapis lavetur, & ablutio in sacrarium mittatur. Si supra linteum, aut corporale, ter supra calicem lavetur, & ablutio aut sumatur, aut in sacrarium projiciatur. Idem fiat, si supra tapetum pedibus substratum; & tunc non est obligatio eas partes comburendi.

372 Poenitentia autem in his casibus à sacerdotibus Canonibus imposita non sunt in usu, sed hujusmodi negligentes debent à Superiore puniri.

HOSTIA.

373 **A**ut fragmentum, si cadat in terram, lignum, aut aliud simile solidum, accipiat, locus ablutione cum spongia mundetur, aliquantulum abradatur, & lotio, & ablutio in sacrarium mittatur.

374 Si cadat in mappam, quodlibet linteum, pannum, &c. illud lavetur, & lotio in sacrarium mittatur.

375 Lotio ex calu sacræ hostiæ fieri potest à Clerico, vel Sacrista: Lotio verò ex effusione sanguinis non nisi à Sacerdote, & in ejus defectu à Diacono.

376 Si fragmentum cadat in partes interioris vestis mulieris; mulier ipsa modeste curet invenire, & supra eandem vestem Sacerdoti porrigat; vel ipsa propriis digitis accipiat, in pixidem mittat, digitos lavet, & lotionem in sacrarium projiciat. Quod & non inveniatur, Sacerdos fragmentum Deo commendat, & sacrum prosequatur. Si verò cadat supra pectus mulieris, mulier ipsa modeste lavet. In quibus, & similibus casibus prudenter Tamburin. advertit, melius esse vitare turbationem fidelium, quam rubricarum apicem ejusmodi cautelas precipientem observare; casus namque, in quo adest fidelium turbatio, est à rubricis exceptus.

377 Hinc (ait idem) si solus Sacerdos parvi fragmenti casum advertit, & probabiliter previdet notabilem mulieris turbationem, aut distantium offensionem (quod quidem regulariter adest) si de fragmenti casu mulier advertatur, nil dicat Sacerdos, sed id Deo commendat.

378 Si Sacerdos hostiam evomat, & species integre appareant; si non sit nausea, sumantur; secus, in loco sacro conferentur, donec licentur, & corruptantur, & tunc corruptæ sunt comburendæ, & cineres in Sacrarium mittendi: si verò species non appareant, & corruptæ judicentur, totus vomitus comburatur, & cineres in Sacrarium projiciantur.

379 Demùm si Sacerdos post sumptionem advertat, species à se sumptas fuille infectas veneno, tunc solum potest licite vomitum provocare, & ut supra se gerere.

380 Quòd si Sacerdos deficiat, dum sacrificat, tunc si id ante consecrationem contingat, relinquendum est sacrificium, quia non est substantialiter inchoatum: si verò post consecrationem etiam solius panis, tunc vel eodem die, etiam post sex, aut septem horas, vel sequenti die debet sacrificium perfici ab aliquo Sacerdote, qui hostiam dividat, & Sacerdoti deficienti, si non obierit, sed infirmus fuerit, & communicare poterit, unam partem sumendam tradat.

C A S U S.

381 Dum Sacra Moniales communionem suscipere subitaneus ventus plures particulas à Sacra pixide rapuit, & per ostium in Capellam internam sparsit. Quid agendum? Resp. Tunc Sacerdos animo tibi dato, pixidem claudat; & statim curet, ut particulae ab ipsis sacris Virginitibus, etiam propriis digitis, accipiantur, & intra pixidem reponantur. Vel ut sumantur propria lingua ab aliis, si alie sint communicaturæ. Vel omnes ab eadem, quæ communicavit, sumantur, si alie non sint, & priores duo modi commodè practicari non possunt; maxime si sint sparsa fragmenta. Deinde eadem pavementum spongiis lavent: ut in n. 367.

Agunt de Sacrif. Missæ, Secus quædam 4. d. 5. q. 2. dicit. L. d. 17. q. 1. 2. d. d. Molanus disp. 19. q. 3. art. 4. § 5. Leander de Sacram. 7. § 8. Joan. I. Cruz pag. 351. Tamburini. Cel. Missæ. Atsdeckin tom. 2. pag. 236. Sicut tom. 1. tr. 3. Ant. à Spir. Sancti de Sacram. 7. Fagnanus lib. 3. Fenech, Mendo, Alia ver. Missa.

FORMULA DIMISSORIARUM REGULARIBUS.

382. Qua plures usus sum, in qua cantatur doctrinae tradita, n. 19. 37. 38. § 84.

FR. NN. Ordinis NN. Dilecte Nostre Christo Jesu fratri NN salutem.

AD Excelsum Presbyteratus Ordinem ratio exposcit, quos laudabiliter, & devotè in inferioribus jam constitutos, veritate se noverimus. Propter Tibi precor, ut si legitima pradio] Pel] (si ad] di] sp] est] erate]] cui de benignitate Apostolica] eximiam tui devotionem, & nostræ Ecclesie necessitatem, per Breve datum Romæ die] Mense . . . Anno . . . fuit dispensatum] tredecim menses super atate à Sacro] Trid. requisita] nulloque Canonico] dimento interdicto, Sacro Diaconatu] ne insignito, in susceptis Ordinibus] to, probis, honestisque moribus, &] ria disciplina condecorato, ceterisque] Trid. Concilii sanctiones, summo] Pontificum decreta requisitis exornato, &] Exercitiis spiritualibus] testamento] facto]] jam peractis: Presentium] cum salutaris obedientiæ merito] elargimur, ut ad Illustissimum, & Reverendissimum N. Episcopum (in cujus] de familia commoraris) & eo ordinatum

non habite, ad quemlibet alium Antistitem accedere valeas, Sacro Presbyteratus ordine decorandus. Ipsumque obnixè rogamus ut tecum super institutis ob nostræ Ecclesiæ necessitate dispensare dignetur. Vale. Et Angelus Domini sit in itinere tuo. Datum,

383 Hinc habes, Prælatum regularem debere primo loco suum subditum ad Episcopum Diocesæ suæ mittere, in cujus Diocesi

de familia commoratur, vel ad Episcopum viciniorem, si erit in loco nullius Diocesis, & eo absente, aut ordinationes non habente tunc potest ad quemcumque alium Episcopum suum subditum mittere. Hæc sunt disposita à S. Congr. Conc. die 15. Martii 1596. & die 11. Junii 1638. juxta mentem Trid. sess. 23. de refor. c. 8. quæ decreta refert P. Augustinus Marchæucci in *Officiali curia ver. Ordines à n. 4.*

PARS SECUNDA

Examen Prædicatorum.

CAPUT I.

De Causa efficiente sacræ Concionis.

Qui prædicare debeat?

384 AD Apostolicum sacræ prædicationis munus ritè exercendum, tria necessaria requiruntur, quorum altero deficiente, nemo prædicare debet.

Primum est irreprehensibilis vita; quia (teste Tullio) *Caput est artis, dicere, quod facis.* Hinc D. Hier. ad Nepotianum scribens, ait. *Non confundant opera sermonem tuum, ne cum in Ecclesia loquaris, tacitus quisq; respondeat. Cur hæc, quæ dicis, ipse non facis?*

385 Secundum est solida scientia: ut saltem omnia, quæ pertinent ad mysteria fidei; mandata Dei, & Ecclesiæ, vitia, & virtutes; hæreses, atque erroneas opiniones digno liceat. *Potest. Exam. Ecclesiast. Tom. III.*

re, ac enucleare calleas; quod satis aptè præstabis, si priores tomos hujus operis familiariter habebis.

Tertium est legitima missio: nimirum ut à Prælato, ad quem spectat, sit tibi commissum, vel saltem concessum; nam ut inquit Apostolus ad Rom. 10. *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* Vide Bullam Clem. X. *Superna* 1670. in tom. 1. ver. De approbatione Confessarii.

CAPUT II.

De Causa finali.

Prædicatoris finis

386 ESSE debet, ut peccatores peccato mortui ad vitam per penitentiam revocentur; & ut justi, qui Charitate vivunt, abundantius vita fruantur, juxta illud Joan. 10. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.*

AAAAA

CA